

NATIONAL
INTEGRATION
LANGUAGE
SERIES

30 రోజులలో మరాఠీ భాష

తెలుగు భాష మూలంగా
మరాఠీ నేర్చుకోడానికి
మరాఠీ చదవడానికి
మరాఠీ మాట్లాడడానికి
మరాఠీ వ్రాయడానికి
సంబంధమైన మార్గం
ఇదిగో ఈ పుస్తకంలో ఉన్నది

30 రోజులలో
మరాఠీ భాష

రచయిత :

డా. పు. రా. గవాక్షే, M. A. (San.); M. A. (Hin.)

సాహిత్యాధార్య; సాహిత్యరత్న : డా. హి. పాఠంగత;
శి. క. ప్రదీప; రా. భా. ప్రదీప; సంస్కృత కోవిద.

ప్రకాశకులు :

బాలాజీ పబ్లికేషన్స్

103, ప్రైక్రాప్ట్ రోడ్.

మద్రాసు - 600014.

మహానాటకము

మహానాటకము యొక్క భాషయైన మరాఠీ ప్రాచీన భాషలలో ఒకటి. మరాఠీ మహానాటక ప్రాకృతియొక్క ఎదుగుదల చలన చిత్రాల ద్వారా భాష మరాఠీ అని కూడా మహానాటక అనే మాట యొక్క మార్పు.

700 సం॥ లకు ముందు విదినీతియూ పెచ్చిన శ్రీ జ్ఞానేశ్వర యొక్క భాషలో అను గ్రంథము మరాఠీ యొక్క మొదటి ప్రచురణ. దాని తర్వాత ఉదయసింహుని భక్త కవిత యొక్క ఇంకా పాటల వలనను, వామన్, మోరేపల్లె మొదలగు పండితుల కవిత్వముల వలనను మరాఠీయొక్క కావ్యము లనియు అభివృద్ధిగాంచి యున్నది. ఆ అభివృద్ధి కాలముగా మరాఠీలు 'సింధువు తీరదేశ్, సోపాన ముక్కాబాయి, ఏక్ నాథ్ నామదేవ్, తుక్కారాం' అను రత్నాల నామములను పాడుటలో మితిలేని ఆనందము అనుభవించు చున్నారు.

Price Rs. 6-50

పాదము, భక్తియును మరాఠీ యొక్క రెండు ఒడ్డులన చెప్పుకొన్నవి. ఉత్తరం కివాడి, జాన్సీ రాణి లక్ష్మి బాయి, బాలగంగాధర తిలక్, చిర శావర్కర్ మొదలగువారి పేర్లను తెలుగువారు తెలుసుకొనియో యున్నారు. గతించిన శ్రీ వి. సా. భాన్దేకర్, మరియు దీక్షిత్ మొదలగు వారి కథలను తెలుగువారు మిక్కిలి ఉచ్చహముతో చదువు చున్నారు. అందుచే మరాఠీ కావ్యముల యొక్క ఇంపు, గొప్ప తనమును వారికి తెలిసె యున్నది.

మరాఠీ నేర్పుపూర్వకము మీ చెతిలో యున్నది. ఏదైన సందేహములున్న వ్రాయండి.

నిద్రపటిగా ఈ పుస్తకమును వ్రాయుటకు సందర్భము, ఉచ్చాహమును ఇచ్చిన బాలాజి పబ్లికేషన్స్ వారికి, దీనిని పుస్తకరూపమొనర్చుటకు సహాయపడిన వారిందరికి మా కృతజ్ఞలు.

మద్రాసు,
డిసెంబరు-1978

వా. సు. రా. గణాతే

Sri S. R. Printers, Madras - 600014
Printed in India by offset
at Navabharat Printers & Traders
231, Royapettah High Road
Madras-600 014.

విషయసూచిక

మొదటి భాగము (అక్షరములు)

అచ్చులు	...	1
హల్లులు	...	2
సినైన అక్షరములను కనుగొనుడు	...	3
సులభమైన పదములు	...	4
గుణితము	...	6
సంయుక్తాక్షరములు	...	11
రెండు అక్షరాల పదములు	...	14
మూడు అక్షరాల పదములు	...	15
నాలుగు అక్షరాల పదములు	...	16

రెండవ భాగము :

సర్వనామములు	...	17
క్రియాపదములు	...	18
శరీరావయవములు	...	19
బంధుత్వము	...	21
కాలము	...	23
నెలలు	...	24
వారములు	...	25
ఋతువులు శీతోష్ణస్థితలు	...	26
దిక్కులు	...	27
ఇల్లు	...	30
ఇంటి సామానులు	...	31
తినదగినవి	...	33
కూరగాయలు	...	35
పండ్లు	...	36
పుష్పములు	...	37
వస్త్రములు - ఆభరణములు	...	38
ఇంటి మృగములు	...	40
అడవి మృగములు	...	41
పక్షులు	...	42

పృథుగులు	...	43
రంగులు	...	44
రుచులు	...	45
విశేషణాలు	...	46
లోపములు	...	47
పనివాండ్లు	...	48
పరిక	...	49
కర్మాగారము	...	50
విద్య	...	51
అంశాలు	...	52
క్రమవాచక సంఖ్యలు	...	55
భిన్నములు	...	56
తపాలాఫిను	...	57
ప్రశ్నవాచక శబ్దములు	...	58

మూడవ భాగము

రెండు పదాల వాక్యములు	...	59
మూడు పదాల వాక్యములు	...	61
నాలుగు పదాల వాక్యములు	...	62
ప్రశ్నార్థక వాక్యములు	...	63
అజ్ఞాపించు వాక్యములు	...	64
అన్వయము పెట్టు	...	65
నాల్గు	...	67
బజారు	...	68
గంట	...	69
హోటల్	...	70

నాల్గవ భాగము

చేయు, చేయుడు, చేయండి	...	71
చేయకు, చేయుడు, చేయకంటి	...	72
చేసాడు	...	73
'చేయుట' - వర్తమానకాల రూపములు	...	74
లింగము	...	76

వచనము	...	78
విభక్తి ప్రత్యయములు	...	82
బాలునికి	...	84
బాలునితో	...	85
బాలునినుండి	...	86
బాలునియొక్క	...	87
బాలునిలో	...	89
నుంచి బాలుడు	...	90
చేయును	...	91
వచ్చెను	...	92
చేసెను	...	93
ఉన్నాడు . ఉండెను . ఉండును	...	95
లేదు . లేకుండెను . లేకుండును	...	97
అభ్యాసము	...	99
చేయుట లేదు . చేయును . చేయలేదు	...	100
విభక్తి ప్రత్యయాంత సర్వనామములు	...	101
నాకు	...	102
చేయుచూ ఉన్నాడు . చేయుచూ ఉండును	...	105
మరియు . లేక . కాని . కాబట్టి	...	105
చేసి . చేయుటకు	...	108
ఇంటిపైన	...	107
చేసియున్నాడు . చేసియుండెను . చేసియుండును	...	109
ఐదవ భాగము :		
కొన్ని ఉపయోగమైన వాక్యాలు	...	111
మహారాష్ట్ర	...	112
జాబులు	...	114
సంభాషణలు	...	124
కథలు	...	142
మహారాష్ట్ర భూపాతి	...	152

क	ख	ग	घ	ङ
च	छ	ज	झ	ञ
ट	ठ	ड	ढ	ण
त	थ	द	ध	न
प	फ	ब	भ	म
य	र	ल	व	श
ष	स	ह	ळ	क्ष

अ	आ	इ	ई
उ	ऊ	ऋ	ॠ
ए	ऐ	ओ	औ
अं	अः	अ०	अ॥

- మదారీ అచ్చలలో ప్రాసవ్య ఏ, ఓ కారములు లేవు.
- “అం” యొక్క ఉచ్చారణం ఆర్ధానునాసికముగా నుండును.

హల్లులు

వ్యంజనే — వ్యంజనే

క	ఖ	గ	ఘ	ఙ
క	ఖ	గ	ఘ	ఙ
చ	ఛ	జ	ఝ	ఞ
చ	ఛ	జ	ఝ	ఞ
ట	ఠ	డ	ఢ	ణ
ట	ఠ	డ	ఢ	ణ
త	థ	ద	ధ	న
త	థ	ద	ధ	న
ప	ఫ	బ	భ	మ
ప	ఫ	బ	భ	మ
య	ర	ల	వ	
య	ర	ల	వ	
శ	ష	స	హ	ఱ
శ	ష	స	హ	ఱ

సిసలైన అక్షరములను

కనుగొనుడు

ఉ	ఊ	అ	ఆ	ఇ
ఉ	ఊ	అ	ఆ	ఇ
అ	ఆ	ఇ	ఈ	ఐ
క	ఖ	గ	ఘ	ఙ
ల	ల	ప	ఫ	బ
త	థ	ద	ధ	న
ప	ఫ	బ	భ	మ
త	థ	ద	ధ	న
ట	ఠ	డ	ఢ	ణ
ప	ఫ	బ	భ	మ
ఉ	ఊ	అ	ఆ	ఇ
య	ర	ల	వ	

సులభమైన పదములు

ఆ క్షీ	ఆక్షీ	తల్లి
అ ఈ	అఈ	తెమ్మ
ఆ ణ	ఆణ	ఒకటి
అ ణ	అణ్	కొఱాయి
ఎ క	ఎక	ఇల్లు
ఏ క	ఏక్	
న క	నక	
స ఈ	సఈ	
ఘ ర	ఘర	
ఘ ర	ఘర్	
ఢ గ	ఢగ	
ఢ గ	ఢగ్	
బ స	బస	
బ స	బస్	
క స	కస	
క స	కస్	
చ ల	చల	
చ ల	చల్	

క మ క	కమక	
క మ క	కమక్	పద్యము
గ వ గ	గవగ	
గ వ గ	గవక్	పచ్చిక
క మ ర	కమర	
క మ ర	కమర్	నడుము
న గ ర	నగర	
న గ ర	నగర్	నగరము
క ట క	కటక	
క ట క	కటక్	ఉరలు
క డ క	కడక	
క డ క	కడక్	వేడియైన
వ ర ణ	వరణ	
వ ర ణ	వరణ	పప్పు
మ గ ర	మగర	
మ గ ర	మగర్	మొసలి

మొదటి 1. మరాఠీలో పదముల అంత్యక్షరమందలి 'అ' కారము పూర్తిగా ఉచ్చరింప బడదు.

గుణింతము

వారాఖడి — బారాఖడి

అచ్చులు అచ్చు గుణింతములు అచ్చుగుర్తులు

అ	క	బ	మ	ర	—
ఆ	క	బ	మ	ర	
आ	का	बा	मा	रा	।
अ	का	बा	मा	रा	
इ	कि	बि	मि	रि	ि
उ	कि	बि	मि	रि	
ई	की	बी	मी	री	ी
ऊ	की	बी	मी	री	
उ	कु	बु	मु	रु	०
ऊ	कु	बु	मु	रु	
ऊ	कु	बु	मु	रु	२
ऊ	कु	बु	मु	रु	

क	कृ	बृ	सृ	—	०
बु	कृ	बृ	सृ		
ए	के	बे	मे	रे	१
०	के	बे	मे	रे	
ऐ	कै	बै	मै	रै	२
०	कै	बै	मै	रै	
ओ	को	बो	मो	रो	३
०	को	बो	मो	रो	
औ	कौ	बौ	मौ	रौ	४
०	कौ	बौ	मौ	रौ	
अं	कं	बं	मं	रं	५
०	कं	बं	मं	रं	
अः	कः	बः	मः	रः	६
०	कः	बः	मः	रः	

నూచన : 1. ఉ, ఊల యొక్క గుర్తులు २ అక్షరములో కలుపునప్పుడు వాని రూపము లిదీతిగ నుండును. ఉదా : క, ర

2. २ యొక్క ర్థకారము మరొకటిలో లేదు.

క్రింద ఇవ్వబడిన గుణింతములు చదువుము :

చ	జ	ట	ద	ప	య	ల	వ
చా	జా	టా	దా	పా	యా	లా	వా
చి	జి	టి	ది	పి	యి	లి	వి
చీ	జీ	టీ	దీ	పీ	యీ	లీ	వీ
చు	జు	టు	దు	పు	యు	లు	వు
చూ	జూ	టూ	దూ	పూ	యూ	లూ	వూ
చే	జే	టే	దే	పే	యే	లే	వే
చై	జై	టై	దై	పై	యై	లై	వై
చో	జో	టో	దో	పో	యో	లో	వో
చౌ	జౌ	టౌ	దౌ	పౌ	యౌ	లౌ	వౌ
చః	జః	టః	దః	పః	యః	లః	వః

అచ్చు గుర్తులమీద గమనము వేసి

చదువుము

గ	మ	గమ	రామండు
రా	మ	రామ్	
మీ	తా	మీతా	సీత
సీ	తా	సీతా	
శీ	లా	శీలా	శీల
శీ	లా	శీలా	
గీ	తా	గీతా	గీత
గీ	తా	గీతా	
మ	ధు	మధు	మధు
మ	ధు	మధు	
గో	పి	గోపి	గోపి
గో	పి	గోపి	
శో	భా	శోభా	శోభ
శో	భా	శోభా	
లీ	లా	లీలా	లీల
లీ	లా	లీలా	
రీ	టా	రీటా	రీట
రీ	టా	రీటా	

కేశవ	కేశవ	కేశవుడు
కేశవ	కేశవ్	
కేశవ	కేశవ	
కేశవ	కేశవ్	కేశవసుడు
సురేశ	సురేశ	
సురేశ	సురేశ్	సురేశుడు
సేలమ	సేలమ	
సేలమ	సేలమ్	సేలం
మేసూర	మేసూర	
మేసూర	మేసూర్	మేసూరు
గోపాల	గోపాల	
గోపాల	గోపాల్	గోపాలుడు
హిమాలయ	హిమాలయ	
హిమాలయ	హిమాలయ్	హిమాలయము
వారాణసి	వారాణసి	
వారాణసి	వారాణస్	వారాణసి
నీలగిరి	నీలగిరి	
నీలగిరి	నీలగిరి	నీలగిరి
గోదావరి	గోదావరి	
గోదావరి	గోదావరి	గోదావరి

సంయుక్తాక్షరములు

సంయుక్తాక్షరములు — సంయుక్తాక్షరములు

క + క = కక	పకక	
క క క్క	పక్క	పక్కము
క + త = కత	భక్త	
క త క్త	భక్తుడు	
క + ల = కల	శుక్ల	
క ల క్ల	శుక్లము	తెలుపు
క + వ = కవ	పక్వ	
క వ క్వ	పక్వము	
క + ష = కష	దక్ష	
క ష క్ష	దక్షుడు	
క + త = కత్	తక్త	
క త క్త	తక్తు	సింహాసనము
గ + ల = గల	గ్లాని	
గ ల గ్ల	గ్లాని	గ్లాని
గ + న = గన	మగ్న	
గ న గ్న	మగ్నము	మునుగున

క + క = క్క	అంక	
క + క = క్క	అంక	అంకము
చ + చ = చ్చ	గుచ్చ	గుచ్చి
చ + చ = చ్చ	గుచ్చ	గుచ్చి
జ + జ = జ్జ	అజ్ఞా	అజ్ఞ
జ + జ = జ్జ	అజ్ఞా	అజ్ఞ
జ + య = జ్య	రాజ్య	రాజ్యము
జ + య = జ్య	రాజ్య	రాజ్యము
త + త = త్త	చిత్త	చిత్తము
త + త = త్త	చిత్త	చిత్తము
త + న = త్త	రత్న	రత్నము
త + న = త్త	రత్న	రత్నము
త + ర = త్త	కుత్త	కుక్క
త + ర = త్త	కుత్త	కుక్క
ద + ద = ద్ద	బుద్ధ	బుద్ధుడు
ద + ద = ద్ద	బుద్ధ	బుద్ధుడు
ద + మ = ద్ద	పద్మ	పద్మము
ద + మ = ద్ద	పద్మ	పద్మము
ద + య = ద్య	పద్య	పద్యము
ద + య = ద్య	పద్య	పద్యము

ప్ర + ర = ప్ర	ప్రాణ	
ప్ర + ర = ప్ర	ప్రాణ	ప్రాణము
బ + బ = బ్బ	అంబ	తల్లి
బ + బ = బ్బ	అంబ	తల్లి
మ + ర = మ్ర	తామ్ర	రాగి
మ + ర = మ్ర	తామ్ర	రాగి
మ + హ = మ్హ	అమ్మ	మేము
మ + హ = మ్హ	అమ్మ	మేము
క + మ = క్మ	కర్మ	కర్మము
క + మ = క్మ	కర్మ	కర్మము
శ + ర = శ్ర	శ్రావణ	శ్రావణము
శ + ర = శ్ర	శ్రావణ	శ్రావణము
స + ర = స్ర	స్రోత	నీటిఊలు
స + ర = స్ర	స్రోత	నీటిఊలు
బ + మ = బ్మ	బ్రహ్మ	బ్రహ్మము
బ + మ = బ్మ	బ్రహ్మ	బ్రహ్మము
ర + ధ + ర = ర్ధ	రాష్ట్ర	రాష్ట్రము
ర + ధ + ర = ర్ధ	రాష్ట్ర	రాష్ట్రము

నూతన : అనుస్వారమునకు తరువాత వర్ణాక్షరము లున్నచో అనుస్వారమునకు బదులు ఆ వర్ణ పంచమాక్షరము వచ్చును.

రెండు అక్షరాల పదములు

దీని అక్షర శబ్ద — దోన్ అక్షర శబ్ద

గాడి	బండి
గాడి	
బాడ	చెట్టు
రూడ్	
దివా	దీపము
దివా	
పెటి	పెట్టె
పెటి	
ఔత్	నాగలి
ఔత్	
ఔడా	సది
ఔడా	
శక్తి	శక్తి
శక్తి	
పేసా	పైసలు
పైసా	
వస్త్ర	వస్త్రము
వస్త్ర	

మూడు అక్షరాల పదములు

దీని అక్షర శబ్ద — తీన్ అక్షర శబ్ద

జమీన్	నేల
జమీన్	
ప్రకాశ	వెలుగు
ప్రకాశ్	
అంధార్	అంధకారము
అంధార్	
నంతర్	తరువాత
నంతర్	
గత్యాజ	గడియారము
ఫుడ్యాజ్	
బాటలీ	సీసా
బాట్లీ	
ఔషధ	మందు
ఔషద్	
జహాజ	ఓడ
జహాజ్	

మూడన : మూడు అక్షరములుగల వీర్ధస్వరాంత పదములలో రెండవ అక్షరముమీద ఆకారము పలుకబడదు.

ఉదా : బాటలీ — బాటలి > బాట్లీ

నాలుగు అక్షరాల పదములు

चार अक्षरी शब्द — चार अक्षरी शब्द

తలవార	
తల్వార్	పట్టాకత్తి
దరవాజా	
దర్వాజా	తలుపు
खरोखर	
ఖరోఖర్	నిజముగా
लवकर	
లవ్కర్	త్వరగా
दूधवाला	
దూధ్ వాలా	పాలవాడు
चटकन	
చట్ కన్	వెంటనే
आजकाल	
ఆజ్ కాల్	ప్రస్తుతము

నాలుగు అక్షరములుగల శబ్దములలో రెండవ నాల్గవ అక్షరమునందలి అక్షరము పూర్తిగా పలుకబడవు.

ఉదా : తలవార > తలవార్ > తల్వార్

రెండవ భాగము

दूसरा भाग

సర్వనామములు

सर्वनाम — సర్వనామ్

मी		आम्ही	
मी	నేను	అంహి	మేము
तू		तुम्ही	
తూ	నీవు	తుంహి	మీరు
तो		ते	
తో	వాడు	తే	వారు
ती		त्या	
తీ	ఆమె	త్యా	వారు (స్త్రీ)
तें		तीं	
తే	అది	తీ	అవి
हा		हे	
హా	వీడు	హే	వీరు
कोण		काय	
కోణ్	ఎవడు	కాయ్	ఏమి

క్రియాపదములు

క్రియాపద — క్రియాపద

యే	రా	ఆణ	తెమ్ము
జా	పో	ఘాల	ఉంచు
జా		ఫూల్	
గా	పాడు	బస్	కుర్చాను
గా		బస్	
లా	తను	వాచ	చదువు
లా		వాచ్	
పి	త్రాగు	ఐక్	విను
పి		ఐక్	
దే	జమ్ము	లిహీ	వ్రాయు
దే		లిహీ	
వే	తిసికొను	నీఘ	బయలుదేరు
వే		నీఘ	
భూ	ఉతుకు	ధావ	పరుగెత్తు
భూ		ధావ్	
కర	చేయు	సోడ	చదులు
కర		సోడ్	

శరీరాపయవములు

శరీరాచే అవయవ — శరీరాచే అవయవ

టోకె	తల
తోకే	
చేహరా	ముఖము
బేహరా	
తోడ	నోరు
తోండ్	
టోळा	కన్ను
తోళా	
నాక	ముక్కు
నాక్	
కాన	చెవి
కాన్	
జీభ	నాలుక
జీభ	
దాత	పల్లు
దాత్	
ఓఠ	పెదవి
ఓత్	

मान	మెడ
मान	
गळा	కంఠము
गङ्गा	
छाती	ఠాము
चाँची	
कंवर	నడుము
कंबर्	
हात	
फाँट	చేయ్యి
पाठ	
पाँठ	వీపు
पोर	
पोँट	పొట్ట
बोर	
बोँट	వ్రేలు
पाय	
पाँय	కాలు
केस	
केँस	మెండక

బంధుత్వము

नातेवाईक — नातेवाइक

आई	తల్లి
अँक	
चाचा	
बाबा	తండ్రి
मुलगा	
मुल्लगा	కుమారుడు
मुलगी	
मुल्लगी	కుమార్తె
पति	
पति	మగడు
पत्नी	
पत्नी	భార్య
पुरुष	
पुरुष	పురుషుడు
स्त्री	
स्त्री	స్త్రీ
भाऊ	
भाऊ	సోదరుడు

बहीण
बहीण

సోదరి

मामी
మామా

మేనమామ

मामी
మామీ

మేనమామ భార్య

आत्या
ఆత్యా

మేనత

मासरा
సాసరా

మామ

मासू
సాసూ

అత్త

जांबई
జాంబఈ

అల్లుడు

सून
సూన్

కోడలు

मेहुणा
మేహుణా

మేనల్లుడు

नातू
నాతూ

కుమారుని కుమారుడు

కాలము

కాళ - కాళ్

क्षण
క్షణ్

క్షణము

मिनिट
మినిట్

నిమిషము

तास
తాస్

గంట

दिवस
దివస్

దినము

रात्र
రాత్ర

రాత్రి

मकाळ
సకాళ్

ఉదయము

दुपार
దుపార్

మధ్యాహ్నము

संध्याकाळ
సంధ్యాకాళ్

సాయంత్రము

मध्यरात्र
మధ్యరాత్ర

మధ్యరాత్రి

నెలలు

మహి నె — మహి నె

చైత్ర	చైత్రము	ఆశ్విన్	ఆశ్వియుజము
వైశాఖ	వైశాఖము	కార్తిక	కార్తికము
జ్యేష్ఠ	జ్యేష్ఠము	మార్గశీర్ష	మార్గశీర్షము
ఆషాఢ	ఆషాఢము	పౌష	పౌషము
శ్రావణ	శ్రావణము	మాఘ	మాఘము
భాద్రపద	భాద్రపదము	కార్త్యాయన	కార్త్యాయనము

వారములు

వారములు — ఆదివారము

వార	వారము
రవिवార	ఆదివారము
సోమవార	సోమవారము
మంగళవార	మంగళవారము
బుధవార	బుధవారము
గురువార	గురువారము
శుక్రవార	శుక్రవారము
శనివార	శనివారము
ఆదివార	ఆదివారము

ఋతువులు శీతోష్ణస్థితిలు

ऋतु आणि हवामान — ఋతు అణి హవామాన్

उन्हाळा	
ఉన్హాళా	గ్రీష్మము
पावसाळा	
పావ్సాళా	వర్షము
हिवाळा	
హివాళా	శరదము
हेमंत	
హేమంత్	హేమంతము
शिशिर	
శిశిర్	శిశిరము
वसंत	
వసంత్	వసంతము
हवापाणी	
హవాపాణీ	శీతోష్ణము
हवा	
హవా	గాలి
वारा	
వారా	వీచెడుగాలి

बीज	
వీజ్	మొలపు
मेघगर्जना	
మేఘగర్జనా	ఉఱుము
दृग	
ధగ్	మేఘము
पूर	
పూర్	ప్రవాహము
थंडी	
థండి	శీతలము
गरमी	
గరమీ	ఉష్ణము
ऊन	
ఊన్	ఎండ
सावली	
సావలీ	నీడ
अंधार	
అంధార్	అంధకారము
उजेड	
ఉజేడ్	ప్రకాశము

దిక్కులు

దిశా — దిశా

उत्तर	
ఉత్తర్	ఉత్తరము
दक्षिण	
దక్షిణ్	దక్షిణము
पूर्व	
పూర్వ	తూర్పు
पश्चिम	
పశ్చిమ్	పడమర
बाज	
బాజా	ద్రెపు
उजवी बाज	
ఉజవీ బాజా	కుడి ద్రెపు
डावी बाज	
డావీ బాజా	ఎడమ ద్రెపు
ममर	
మమర్	ఎదురు
मागे	
మాగే	చేరుక

खाले	
ఖాలే	క్రింద
घरे	
వరే	పైన
मध्ये	
మధ్యే	మధ్య
जवळ	
జవళ్	దగ్గర
दूर	
దూర్	దూరము
आंत	
అంత	లోపల
बाहेर	
బాహేర్	వెలుపల
भोवती	
భోవతీ	చుట్టును
शेजार	
శేజార్	దగ్గజే
पश्चिमोत्तर	
పశ్చి మోత్తర్	పడమరోత్తరము

ఇల్లు

ఘర — ఘర్

బాడా		
వాడా	ఇల్లు, పెరడు	
బొంబడి		
రెహ్మాన్	గుడిసె	
ఖోలీ		
ఖోలీ	గది	
కవాడ		
కవాడ్	తలుపు	
సిడక్		
ఖిడక్	కిటికీ	
భిత్		
భింత్	గోడ	
స్వయంపాక ఘర		
స్వయంపాక ఘర్	పంటగది	
నహాణి ఘర		
నహాణి ఘర్	స్నాన గది	
సండాస్		
సండాస్	మఱుగు దొడ్డి	

ఇంటి సామానులు

ఘరానా వస్తువా — ఘరానా వస్తువా

చూల్		
చూల్		వేడిపొయ్యి
లాక్కు		
లాక్కు		చెఱుకు
విస్తవ		
విస్తవ		నిప్పు
కడక్		
కడక్		బాణలి
శిగడి		
శిగడి		కుంపటి
తవా		
తవా		పెనుము
ఫణి		
ఫణి		గరిటె
చమచా		
చమచా		స్పూన్
మడకె		
మడకె		మట్టి పాత్రము

घागर	కుండ
पूगर्	
बादली	
बादली	बक्रेट्
भंटे	
भण्डे	भाण्डము
तांया	
तांब्या	చెంబు, కలశము
ताट	
ताट्	తట్ట
ग्लास	
ग्लास्	గ్లాసు
चाक्	
चाकू	కత్తి
टोपली	
टोपली	గంప
झांकणा	
झांकणा	మూత
चिमटा	
चिमटा	పటకార

తినదగినవి

खाण्यांचे पदार्थ - खाण्याचे పదార్థ

जेवण	
जेवण	భోజనము
तांदुल	
तांदुला	బియ్యము
गहू	
गहू	గోధుమ
पीठ	
पीठ	పిండి
भात	
भात	అన్నము
भाकरी	
भाकरी	రాట్టె
भाजी	
भाजी	అకుకూర, కూరరాయ
लोणचे	
लोणचे	ఉప్పుగాయ
चटणी	
चटणी	ఉరుబిండి

మాంస మాంస్	మాంసము
మాసే మాసే	చేప
అండె అండె	గుడ్డు
మీఠ మీర్	ఉప్పు
సాఖర సాఖర్	పంచదార
పాపడ పాపడ్	అప్పడము
తేఱ తేఱ్	నూనె
వరణ వరణ్	పప్పుకూర
తృప్ తూప్	నెయ్యి
దృఢ దూఢ్	పాలు

కూరగాయలు

భాజ్యా - భాజ్యా

వాగె వాంగె	వంకాయ
మేడి మేండి	బెండకాయ
మోపడా మోప్డా	గుమ్మడికాయ
బటాటె బటాటె	ఉల్లిగడ్డ
వాడక వాళూక్	దోసకాయ
కచ్చెకేళె కచ్చెకేళె	అరటికాయ
కాందా కాందా	ఉల్లిగడ్డ
దోడకె దోడ్కె	బీరకాయ
కారణి కార్ణి	కాకరకాయ

పండ్లు

కూరలు - ఫల

ఆంబా	
అంబా	మామిడి పండు
కణస	
ఫణన్	పనస
కేరె	
కేరె	అరటి
సంరె	
సంరె	నారింజ
పేరు	
పేరు	జామ పండు
అననస	
అననస్	అనాస
సఫరచంద	
సఫరచంద్	సీమరేగు
ద్రాక్ష	
ద్రాక్ష	ద్రాక్ష
లింగ	
లింగ	నిమ్మ పండు

పుష్పములు

కూరలు - పుల

గులాబ	
గులాబ్	రోజాపువ్వు
చమేలీ	
చమేలీ	మల్లె
మోగరా	
మోగరా	గుండుమల్లె
చాఫా	
చాఫా	చేమంతి
జాస్వింద	
జాస్వింద్	ఎర్ర పత్తి
గుల్	
జుళు	ముల్ల
కమల్	
కమల్	తామర
సూర్యకల	
సూర్యకల	సూర్యకాంత

వస్తువులు - అభరణములు

వస్త్ర आणि दागिने — వస్తు అణి దాగినే

కాపడ	
కాపడ్	బట్ట
చీర	
చీట్	చీటి బట్ట
ఝాడ	
ఝూడ్	ఝూలు
శాల	
శాల్	శాలువ
జాకీర	
జాకీట్	రవికె
చొబీ	
చోళీ	కంచుకము
ఝగడ	
లుగ్ డ	చీర
అంగీ	
అంగీ	అంగీ
ఘోతర	
ఘోతర్	పంచి

उशी
ఉశీ

తలగడ

आरसा
ఆర్ సా

అద్దము

फणी
ఫణీ

దువ్వెన

काजळ
కాజల్

కాటుక

टिकका
టిక్కా

తిలకము

बाळे
వాళే

కమ్మలు

कुंकू
కుంకూ

కుంకుమ

माळा
మాళా

హారము

काकण
కాకణ్

వలయము

मोती
మోతి

ముత్యము

ఇంటి మృగములు

పాణివ ప్రాణి — పాశీవ ప్రాణి

గాయ	
గాయ్	ఆవు
మహేస	
మహేస	గేదె
బేల్	
బైల్	ఎద్దు
మేడీ	
మేండ్రి	గొడ్డ
శేరి	
శేరి	మేకపోతు
కుర్రా	
కుర్రా	కుక్క
మాంజర	
మాంజర	పిల్లి
బొడ	
బొడ	గుఱ్ఱము
కర్ర	
కర్ర	బంటు

అడవి మృగములు

జంగలి ప్రాణి — జంగలి ప్రాణి

సింహ	
సింహ	సింహము
వాఘ	
వాఘ	పెద్ద పులి
లాండా	
లాండ్ గా	గుంటనక్క
కోల్హ	
కోల్ హా	నక్క
హత్తి	
హత్తి	ఏనుగు
చిత్త	
చిత్త	చిలుక పులి
హరిణ	
హరిణ్	లేడి
గేడా	
గేడా	ఖడ్గ మృగము
మాకడ	
మాకడ	కోతి

పక్షులు

పక్షి — పక్షి

మోర	
మోర్	నెమలి
పోపట	
పోపట్	చిలుక
కబుతర	
కబుతర్	పావురము
కావడా	
కోంబడా	కోడిపుంజు
చిమణి	
చిమ్మణి	పిచ్చుక
కావळा	
కావ్ळा	కాకి
ఘార	
ఘోర్	గద్ద
గరుడ	
గరుడ	గరుడ పక్షి
కోకిळा	
కోకిలా	కోకిల్

పురుగులు

కిట — కిట

మాశి	
మాశి	ఈగ
మంగి	
మంగి	చీమ
టాంస	
టాంస్	దోమ
టేక్కుణ	
టేంకూజ్	నల్లి
పాల	
పాల్	బల్లి
కోటి	
కోటి	సాలిడు
వాळवी	
వాళ్వీ	చెదలు
మధమాశి	
మధ్మాశి	తుమ్మెద
పిస్సు	
పిస్సా	సుసమ

రంగులు

రంగ — రంగ్

పాండరా	తెలుపు
పాంథరా	
కాకా	నలుపు
కాళా	
నీకా	నీలవర్ణము
నీళా	
జామికా	జంబువురంగు
జాంభకా	
పివకా	పసుపు
పివ్కా	
తావడా	ఎఱుపు
తాంబడా	
నారంగీ	నారింజ
నారంగీ	
మగవా	
భగ్గవా	కావి
హిరవా	
హిర్వా	పచ్చ

రుచిలు

రుచి — రుచి

రసాక	రసమైన
రసాళ్	
మధుర	మధురము
మధుర్	
వారట	ఉప్పుగా
ఖారట్	
కడ	చేదు
కడూ	
తిలక	కారము
తిఖట్	
గోడ	తీపి
గోడ్	
వగర	వగరు
వగర్	
అవర	పులుపు
అంబట్	
శీలె	చల్లి
శీలె	

విశేషణాలు

విశేషణ — విశేషణ్

సుందర	
సుందర్	అందమైన
చాంగలా	
చాంగలా	మంచి
ఉంచా	
ఉంచా	ఎత్తైన
స్వచ్ఛ	
స్వచ్ఛ	నిర్మలమైన
మోఠా	
మోఠా	బలసిన
ఠేగణా	
ఠేగణా	పొట్టి
లాంబ	
లాంబ్	బోడుగైన
నించ	
నించ	తగ్గిన
ఖరా	
ఖరా	నిజమైన

లోహములు

లోహము — ధాతు

లోఖండ	
లోఖండ్	ఇనుము
పోలాద	
పోలాద్	ఉక్కు
पीतल	
పీతల్	ఇత్తడి
शिसे	
శిసె	సీసము
तांबे	
తాంబె	రాగి
कांसे	
కాంసె	కంచు
कोठसा	
కోఠ్ సా	బొగ్గు
सोने	
సోనె	బంగారము
चांदी	
చాందీ	వెండి

పనివాండు

వ్యవసాయ — వ్యవసాయ

శేతకరీ	రైతు
శేట్ కరీ	
శిషి	దర్శి
శింపి	
ధోచి	చాకలి
ధోబి	
నాచి	మంగలి
నాచి	
నూచి	
సుతార	వడంగి
సుతార్	
సోనార	కంసాలి
సోనార్	
వేయ	వైద్యుడు
వైద్య	
కోటి	సాలె
కోట్టి	
కోటి	మాదిగ
కోశి	

పత్రిక

పత్రిక — పత్రిక

వార్త	వార్త
వార్త	
వృత్తపత్రిక	వార్తాపత్రిక
వృత్తపత్రిక	
దैनिक	దినవార్తా పత్రిక
దైనిక్	
సామాజిక	వార పత్రిక
సామాజిక్	
మాసిక్	మాస పత్రిక
మాసిక్	
సंपాदक	సంపాదకుడు
సంపాదక్	
అంక	అంకము
అంక్	
वर्गणी	వందా
वर्गणी	
लेखक	గ్రంథకర్త
लेखक	

కర్మాగారము

కారఖానా — కార్ఖానా

కామగార	
కామ్గార్	పనిచేయవాడు
నోకర్	
నోకర్	పనివాడు
మాలక్	
మాలక్	యజమానుడు
కారకూన్	
కార్కూన్	గణకుడు
భదా	
ధందా	పని, వ్యాపారము
పగార్	
పగార్	సంజశము
మజూరి	
మజూరి	కూలి
విమా	
విమా	బీమా
భత్తా	
భత్తా	ధన సహాయము

విద్య

శిక్షణ — శిక్షణ్

శాఱా	
శాఖా	బడి
విద్యార్థి	
విద్యార్థి	విద్యార్థి
శిక్షక	
శిక్షక్	ఉపాధ్యాయుడు
వర్గ	
వర్గ	తరగతి
పరీక్షా	
పరీక్షా	పరీక్ష
పుస్తక	
పుస్తక్	పుస్తకము
లెఖణి	
లెఖణి	కలము
కాగద	
కాగడె	కాగితము
విశ్వవిద్యాలయ	
విశ్వవిద్యాలయ	సర్వకళాశాల

అంకెలు

సంఖ్య — సంఖ్య

एक	
ఏక్	ఒకటి
दोन	
దోన్	రెండు
तीन	
తీన్	మూడు
चार	
చార్	నాలుగు
पाच	
పాచ్	ఐదు
सहा	
సహా	ఆరు
सात	
సాత్	ఏడు
आठ	
ఆఠ్	ఎనిమిది
नाऊ	
నాఊ	తొమ్మిది
दहा	
దహా	పది

अकरा	
అక్ రా	పదకొండు
बारा	
బా రా	పందెండు
तेरा	
తే రా	పదమూడు
चौदा	
చౌదా	పదనాలుగు
पंधरा	
పంధరా	పదునైదు
सोळा	
సోళ్లా	పదునాఱు
सतरा	
సత్ రా	పదునేడు
अठरा	
అఠ్ రా	పదునెనిమిది
एकोणीस	
ఏకోణీస్	పదితొమ్మిది
बीस	
వీస్	ఇరువది
तीस	
తీస్	ముప్పది

చాణీస్	నలుబది
చాణీస్	
పన్నాస్	ఏబది
సాఠ	
సాఠ్	అఱుపది
సత్తర్	
నత్తర్	దెబ్బది
ఐశీ	
ఐశీ	ఎనుబది
నచ్చద	
నచ్చద్	తొంబది
శంభర్	
శంభర్	నూఱు (వంద)
దొన శే	
దోన్ శే	రెండు వందలు
హజార్	
హజార్	పెయ్యి
లక్ష	
లక్ష	లక్ష
కోటి	
కోటి	కోటి

క్రమవాచక సంఖ్యలు

కమవాచక సంఖ్యా — క్రమవాచక సంఖ్యా

పహిలా	
పహిలా	మొదటి
దుసరా	
దుస్ రా	రెండవ
తिसरा	
తిన్ రా	మూడవ
चवथा	
చవ్ థా	నాల్గవ
पाचवा	
పాచ్ వా	ఐదవ
एकठा	
ఏక్ ఠా	ఒకడు
दोघे	
దో ఘే	ఇద్దరు
तीघे	
తీ ఘే	ముగ్గురు

'पाचवा' నుండి అన్నిటికీ 'వా' కలపాలి.

సాతవా, ఆరువా, నऊवा

భిన్నములు

మిన్న వాచక సంఖ్యా - భిన్న వాచక్ సంఖ్యా

పావ	
పావ్	వాపు
సవ్వా	
సవ్వా	ఒకటింపాపు
సవ్వా దొన	
సవ్వా దోన్	రెండుంపాపు
అర్థా	
అర్థా	సగము
దీడ	
దీడ్	ఒకటిన్నర
అడీచ	
అడీచ్	రెండున్నర
సాడె తీన	
సాడె తీన్	మూడున్నర
పాఠు	
పాఠుణ్	ముప్పాతిక
పాఠుణె దొన	
పాఠుణె దోన్	ఒకటి ముప్పాతిక

తపాలాఫిసు

పోస్ట ఆఫీసు - పోస్ట్ ఆఫీస్

టపాల	
టపాల్	తపాల్
చిక్కి	
బిట్టి	జాబు
పత్తా	
పత్తా	చిరునామా
పోస్టమెన్	
పోస్టమన్	తపాలావాడు
స్టాంప్	
స్టాంప్	స్టాంపు
తార	
తార్	తంతి
తారీఖ	
తారీఖ్	తేది
పావతీ	
పావతీ	అందినసంగతి కార్డు
బాతమీ	
బాతమి	విషయము

ప్రశ్నవాచక శబ్దములు

ప్రశ్నవాచక శబ్ద — ప్రశ్నవాచక శబ్ద

కా	ఎందుకు
కా	
కాయ	ఏమి
కాయ	
కోణ	ఎవరు
కోణ్	
కుటె	ఎక్కడ
కుటె	
కెహ్లా	ఎప్పుడు
కెహ్లా	
కినీ	ఎంత
కినీ	
కశాలా	ఎందు కొఱకు
కశాలా	
కుణాలా	ఎవరికి
కుణాలా	
కసె	ఎట్లు
కసె	

చూడవ భాగము

తీసరా భాగ

రెండు పదాల వాక్యములు

దోన శబ్దాచే వాక్య — దోన్ శబ్దంచే వాక్య

గురుజీ ఆలే.	ఉపాధ్యాయగారు వచ్చిరి.
గురుజీ ఆలే	
ధడా వాచ.	పొలము చదువు.
ధడా వాచ	
లవకర్ ఊర్.	త్యరగా లే.
లవకర్ ఊర్	
పుస్తక్ ఉవడ.	పుస్తకము తెరచు.
పుస్తక్ ఉవడ	
దూధ పీ.	పాలు త్రాగు.
దూధ్ పీ	
అశోక్ ఆలా.	అశోకుడు వచ్చెను.
అశోక్ ఆలా	
జరా యావ.	కొంచెముగా ఆగు.
జరా యావ	
యేయె వస.	ఇక్కడ కూర్చొను.
యేయె వస	

दिवा लाव.

दिवा लाव

बिछाना घाल.

बिछाना घाल

लेकराला निजव.

लेकराला निजव

पाहून चाला.

पाहून चाला

अंधार पडला.

अंधार पडला

दार उघट.

दार उघट

धार काढ.

धार काढ

धडा लिही.

धडा लिही

पाठ करीन.

पाठ करीन

तुला नमस्कार.

तुला नमस्कार

दीपము వెలిగించు.

పడక పరచు.

బిడ్డని నిద్రపుచ్చు.

చూచి వెళ్లుము.

అంధకారం అయెను.

తలుపును తెరచు.

పాలు పిండు.

పాఠము వ్రాయు.

కంఠపాఠము చేయుదును.

నీకు నమస్కారము.

మూడు పదాల వాక్యములు

तीन शब्दांचे वाक्य — तीन शब्दांचे वाक्य

तो येथे येतो.

तो येथे येतो

వాడు ఇక్కడికి వచ్చుతాడు.

आज सुट्टी आहे.

आज सुट्टी आहे

నేడు నేలపు ఉన్నది.

मी भजन गातो.

मी భజన్ గాతో

నేను భజన పాడుతాను.

तो पुस्तक वाचतो.

तो పుస్తక్ వాచతో

వాడు పుస్తకము చదువుతాడు

तू कुठे आहेस ?

తూకుర్ అహేస్

నీవు ఎక్కడ ఉన్నావు ?

गणू आजारी आहे.

గణూ ఆజారీ అహే

గణు అసౌఖ్యముగా ఉన్నాడు.

त्याला हसू आले.

త్యాలా హసూ ఆలే

వానికి నవ్వు వచ్చెను.

तू जरा ये.

తూ జరా యే

నీవు కొంచెము రా.

నాలుగు పదాల వాక్యములు

चार शब्दांचे वाक्य — चार शब्दांचे वाक्य

मला एक भाकर दे.

మలా ఏక్ భాకర్ దే నాకు ఒక రొట్టె ఇమ్ము.

मी तेथे काम करतो.

మీ తేథే కామ్ కర్తో నేను అక్కడ పని చేస్తాను.

ते आज घरी येतात.

తే అజ్ఞ్ ఘరీ యెతాత్ వారు నేడు ఇంట్లోకి వస్తారు.

ही स्त्री कुठे जाते?

హీ స్త్రీ కుతె జాతే ఈ స్త్రీ ఎక్కడకి పోతుంది.

मी रामाला पुस्तक देतो

మీ రామాలా పుస్తక దేతో రామునికి పుస్తకం ఇస్తాను.

आम्ही नदीत स्नान करतो

ఆంహీ నదిత్ స్నాన్ కర్తో యేము నదిలో స్నానం చేస్తాము.

माझी परीक्षा आज नाही

మాఝీ పరీక్షా అజ్ నాహీ నా పరీక్షా నేడు లేదు.

ప్రశ్నార్థక వాక్యములు

प्रश्नार्थक वाक्य — ప్రశ్నార్థక వాక్య

हे काय ?

హే కామ్

ఇది ఏమిటి ?

तुझे नाव काय ?

తుఝే నావ్ కామ్

నీ పేరేమి ?

तो कोण आहे ?

తో కోణ్ ఆహే

వాడు ఎవరు ?

पुस्तक कुठे आहे ?

పుస్తక కుతె ఆహే

పుస్తకం ఎక్కడ వున్నది ?

तू केव्हा जातोस ?

తూ కెవ్వా జాతోస్

నీవు ఎప్పుడు పోతావు ?

तुझे वय किती ?

తుఝే వయ్ కితి

నీ వయస్సు ఎంత ?

तो का आला ?

తో కా ఆలా

వాడెందుకు వచ్చెను ?

हे सर्व कशाला ?

హే సర్వ కశాలా

ఇదియన్ని ఎందుకు ?

तू कसे आलास ?

తూ కసే ఆలాస్

నీవు ఎట్లు వచ్చితివి ?

मला साखरी नको.
मुला भाऊंरी नको

ही घर, तुला पुरी.
हो धरं तुला पुरी

भाजी वाढते.
भाजी वाढते

मला नको भाजी.
मुला नको भाजी

मला साखर वाढ.
मुला साखर वाढ

गणाला भाजी वाढ.
गणाला भाजी वाढ

हात धुवाला दे.
हात धुवाला दे

हे घे, पाणी.
हो घे, पाणी

दूध पिऊन जा.
दूध पिऊन जा

ग्लाम तेथे ठेव.
ग्लाम तेथे ठेव

नाकु रोट्टे पट्टु.

अदि तीसको, नीकु पुरी.

कुरगय देप्तासु.

नाकु पट्टु कुरगय.

नाकु पंचदर देयु.

गणाला कुरगय देप्तासु.

देयु कडुगुळकु अम्यु.

अदि तीसको, नीरु.

पाळु त्रागि पो.

ग्लामसु अक्कळ देप्तासु

ना अल्लु

माझे घर — मारुं पुर

हे माझे घर आहे.

हो मारुं पुर अहो अदि ना अल्लु.

हे जुने नाहि.

हो जुने नाहि

अदि पातळी कादु.

हे लहान आहे.

हो लहान आहे

अदि चिन्नुदि.

ते झोण्याची खोली.

ते झोण्याची खोली

अदि पडकगदि.

मी तेथे निजतो.

मी तेथे निजतो

नेनच्युत निदिचुतासु.

हे स्वयंपाक घर आहे.

हो स्वयंपाक घर आहे

अदि पंढरुल्लु.

तेथे नहाणी घर आहे.

तेथे नहाणी घर आहे

अक्कळ पोन्न गदि.

मंडास मागे आहे.

मंडास मागे आहे

मळुगुदोळी वेनुक पुन्नदि.

माझे घर छान आहे.

माझे घर छान आहे

मारुं पुर चान अहो ना अल्लु अंदमैनदि.

బజారు

బాజార్ — బాజార్

యా, కాయ పాహిజే ?

యా, కాయ్ పాహిజే రాండి, ఏమి కావాలి ?

ఋ పెరుంచా భావ కాయ ?

హ్య పెరూచా భావ్ కాయ్ ఈ జామపండు వెల ఏమి?

దొన రుపయే కిలొ.

దోన్ రుప్యే కిలో రెండు రూపాయ కిలో.

एक किलो दे.

ఏక్ కిలో దో ఒక కిలో ఇమ్ము.

हे केले कसे ?

హే కేలే కసే ఈ అరటి పండ్లు ఎట్లు?

डइन दीडाने देतो.

డర్మన్ దీడానే తేతో డజను ఒకటిన్నరకు ఇచ్చుతాను.

दे, दोन डइन.

దీ దోనె డర్మన్ ఇమ్ము, రెండు డజను.

आणि काय पाहिजे ?

ఆణి కాయ్ పాహిజే వేరేమి కావాలి ?

काय नकी, रुपये घे.

కాయ్ నకో, రుప్యే ఘే వేరేమియు వద్దు, రూపాయ

తీసికొ

గంట

గాస — తాస్

उशीर झाला.

ఉశీర్ ఝాలా

అలస్యమయినది.

सहा बाजले .

సహా బాజలే

ఆరు గంటలు అయినది.

मात बाजत आहे .

మాత్ బాజత్ ఆహే

ఏడు అగుచున్నది.

आठ बाजेल .

ఆఠ్ బాజేల్

ఎనిమిది అగును.

तीन बाजता .

తీన్ బాజతా

మూడు గంటలకు.

पाच बाजून दे .

పాచ్ బాజూనె దే

అయిదు కొట్టని.

गव्वा बाजते .

గవ్వా బాజతే

ఒకటింపావు అవుతుంది.

गंटे अडीच .

గంటే అడిచ్

గంట రెండున్నర.

षंटे दोन वीस .

షంట్ దోన్ వీస్

గంట రెండు ఇరువై.

హోటల్

టోరెల్ — హోటల్

మలా ఖోలీ షాహిజే.
 మలా ఖోలీ పాహిజే నాకు గది కావాలి.
 కితి జన్ తుమ్హీ ? మీరెందరు?
 కితి జన్ తుమ్హీ మీరెందరు?
 మీ ఏకటాచ్ ఆహే. నేనొకడే.
 మీ ఏకటాచ్ ఆహే నేనొకడే.
 కితి దర్ ఆహే ? అద్దె ఎంత?
 కితి దర్ ఆహే అద్దె ఎంత?
 రోజాలా దహా రుప్యే. రోజుకు పది రూపాయలు.
 రోజాలా దహా రుప్యే రోజుకు పది రూపాయలు.
 కితి దివసా సాఠీ ? ఎన్ని రోజులకు?
 కితి దివసా సాఠీ ఎన్ని రోజులకు?
 తీన్ దివసా సాఠీ మూడు రోజులకు.
 తీన్ దివసా సాఠీ మూడు రోజులకు.
 నహాణీఘర్ ఆహే కా ? స్నానగది యున్నదా ?
 నహాణీఘర్ ఆహే కా స్నానగది యున్నదా ?
 ఒక కప్ప చహా ఆణ. ఒక కప్ప టీ తీసికొని రా.
 ఒక కప్ప చహా ఆణ ఒక కప్ప టీ తీసికొని రా.

నాల్గవ భాగము

చౌథా భాగ

వాక్య రచన

కర, కరా — చేయు, చేయుడు, చేయండి

తూ కర్.	నీవు చేయు.
తూ కర్	నీవు చేయు.
తుమ్హీ కరా.	మీరు చేయుడు.
తుమ్హీ కరా.	మీరు చేయుడు.
ఆపణ్ కరా.	తమరు చేయుండి.
ఆపణ్ కరా	తమరు చేయుండి.
తూ బస్.	నీవు కూర్చొను.
తూ బస్	నీవు కూర్చొను.
తుమ్హీ ఖేळा.	మీరు ఆడుము.
తుమ్హీ ఖేळा.	మీరు ఆడుము.
శాఝెలా జా.	బడికి పో.
శాఝెలా జా	బడికి పో.
పుస్తక్ థా.	పుస్తకము ఇవ్వండి
పుస్తక్ థా	పుస్తకము ఇవ్వండి

1. ధాతురూపమే ఏకవచన విధ్యార్థకముగును.

ఉదా : తూ కర — నీవు చేయు.

2. ధాతువు + ఆ = బహువచన/ఆదర్శవాచక విధ్యార్థకము

ఉదా : కర + ఆ = కరా చేయుము, చేయండి

బస్ + ఆ = బసా కూర్చొనుము, కూర్చొనండి.

చేయకు-చేయకుడు-చేయకండి

కరు నకోస — కరు నకా

తూ కరు నకోస.	నీవు చేయకు.
తూ కరూ నకోస్	
తుమ్హీ కరు నకా.	
తుంహీ కరూ నకా	మీరు చేయకుడు.
आण करु नका.	
అపణ్ కరూ నకా	తమరు చేయకండి.
तू जाऊ नकोस.	
తూ జాఊ నకోస్	నీవు వెళ్లకు.
येथे खेळ नका.	
యేథే ఖేళు నకా	ఇచ్చట ఆడకుడు.
पाणी पिऊ नका.	
పాణి పిఊ నకా	నీరు త్రాగకండి.
तुम्ही हसू नका.	
తుంహీ హసూ నకా	మీరు నవ్వకుడు.

1. ధాతువు + ఊ = నకోస్ = ఏకవచన వ్యతిరేకార్థవిధి.
ఉదా : కరు + ఊ = కరు నకోస = కరు నకోస : చేయకు
2. ధాతువు + ఊ = నకా = బహువచన వ్యతిరేకార్థవిధి
ఉదా : కరు + ఊ = కరు నకా = కరు నకా : చేయకుడు, చేయకండి
3. ఈ, ఊ కారాంత ధాతువు వెంట పడెన ప్రత్యయము వచ్చినచో
ఊ, హ్రస్వమగును.
ఉదా : ధీ + ఆ = ధీఆ > ధియా > ధియా
ధీ + ఊ = ధీఊ = ధిఊ

చేస్తాడు

కరతో — కర్తో

తొ కరతో.	వాడు చేస్తాడు.
తో కర్తో	
మీ కరతో.	నేను చేస్తాను.
మీ కర్తో	
తూ జాతోస.	నీవు పోతావు.
తూ జాతోస్	
తీ ఆజ్ యేతే.	అమె నేడు వచ్చుతుంది.
తీ ఆజ్ యేతే	
తే లిహితాత.	వారు వ్రాస్తారు.
తే లిహితాత్	
తూ కాయ్ కరతోస ?	నీవు ఏమి చేస్తావు ?
తూ కాయ్ కర్తోస్	
తే కుటే ఖేఱతాత ?	వారు ఎక్కడ ఆడుతారు ?
తే కుటే ఖేఱ్తాత్ ?	

చిర్రమానకాల ప్రత్యయములు :-

	ఏకవచనము	బహువచనము
పుల్లింగము	ప్రి లింగము	నపుంసకలింగము
ఉర్దమ -	తొ	తే (తే)
అర్ధమ -	తోస	తేస (తేస)
అన్య -	తొ	తే (తే)
ప్రి లింగముతో 'తే' (తే) దీర్ఘముగా నపుంసకముతో 'తే' (తే) హ్రస్వముగా ఉచ్చరింపబడును.		

‘చేయుట’ - వర్తమానకాల రూపములు:
ఏకవచనము

పుల్లింగము —

मी करतो.

मी कर्तो

నేను చేస్తాను.

तू करतोस.

తూ కర్తోస్

నీవు చేస్తావు.

तो करतो.

తో కర్తో

వాడు చేస్తాడు.

स्त्रीलिंगము—

मी करते.

मी कर्ते

నేను చేస్తాను.

तू करतेस.

తూ కర్తేస్

నీవు చేస్తావు.

ती करते.

తీ కర్తే

ఆమె చేస్తుంది.

सम्बन्धक लिंगము—

ते करते.

తె కర్తె

అది చేస్తుంది.

సమన్ధక లింగము ను అనునానికిముగా కూడా వ్రాయబడును.

ఉదా : ते > ते (తే) అది हे > हे (హే) ఇది

బహువచనము

పుల్లింగము—

आम्ही करतो.

ఆంహీ కర్తో

మేము చేస్తాము.

तुम्ही करता.

తుంహీ కర్తా

మీరు చేస్తారు.

ते करतात.

తే కర్తాత్

వారు చేస్తారు.

स्त्रीलिंगము—

आम्ही करतो.

ఆంహీ కర్తో

మేము చేస్తాము.

तुम्ही करता.

తుంహీ కర్తా

మీరు చేస్తారు.

ते करतात.

తే కర్తాత్

వారు చేస్తారు.

सम्बन्धकलिंगము—

आम्ही करतो.

ఆంహీ కర్తో

మేము చేస్తాము.

तुम्ही करता.

తుంహీ కర్తా

మీరు చేస్తారు.

ती करतात.

తీ కర్తాత్

అవి చేస్తున్నవి.

లింగము

లింగ

పుల్లింగము—

1. పురుషత్వమైన నామములు పుల్లింగము యగును

ఉదా: బాబా (బాబా)తండ్రి

బొబా (బొబా) = గుఱ్ఱము

2. కొన్ని అప్రాణి వాచక శబ్దములు కూడ పుల్లింగ మగును.

ఉదా: పవిత (పర్వత్) = కొండ

అంధార (అంధార్) = అంధకారము.

3. 'గా' కార 'వా' కారాంత గుణవాచక శబ్దములు

ఉదా: దేవపణా (దేవపణా) = దేవత్వము.

గారవా (గారవా) = చలి

4. ఆ, ఆవ ప్రత్యయాంత క్రియావాచక నామములు

ఉదా: జగదా (రూగదా) = జగడము

జమావ (జమావ్) = గుంపు

స్త్రీలింగము :

5. స్త్రీత్వమైన ప్రాణివాచక నామములు స్త్రీలింగమగును

ఉదా: ఆశీ (ఆశి) = తల్లి

బాయ్కో (బాయ్కో) = అడవి

6. కొన్ని అప్రాణి వాచక నామములు

ఉదా: నదీ (నదీ) = నది

7. కీ, తా ప్రత్యయాంత గుణవాచక శబ్దములు.

ఉదా: గరీబీ (గరీబీ) = దారిద్ర్యము.

అందరతా (అందరతా) = సౌందర్యము.

8. కీ కారాంత క్రియావాచక శబ్దములు.

ఉదా: బుకీ (బుకీ) = మునుగుటము.

కకీ (కకీ) = ఎగురుటము.

9. తి కార ది కారాంత సంస్కృత శబ్దములు.

ఉదా: గతి (గతి) = గతి

నపుంసక లింగము—

10. పుల్లింగముకాని స్త్రీలింగముకాని కాదని అప్రాణి

వాచక శబ్దములు నపుంసకలింగమగును.

ఉదా: పుస్తక (పుస్తక్) = పుస్తకము

11. పణ, త్త, య, వ ప్రత్యయాంత శబ్దములు నపుంసక

లింగమగును.

ఉదా: మన్యుపణ (మన్యుపణ్) = మానవత్వము.

12. ణ, న, త, య, వ, త్త ను ప్రత్యయాంత సంస్కృత

శబ్దములు.

ఉదా: లేఖన (లేఖన్) = వ్రాయుటము.

13. 'ఇ' కారాంత శబ్దములు ప్రాయీకముగా నపుంసక

లింగమగును.

ఉదా: కేళి (కేళి) = అరటిపండు

వచనము

వచన

పుల్లింగము—

1. 'ఆ' కారాంత పుల్లింగ ఏకవచన శబ్దముల కడపట 'ఆ' ను 'ఇ' గా నొనర్చిన బహువచనములగును.

బొడ
ఫేడా = గుఱ్ఱము బొడె
ఫేడా = గుఱ్ఱములు

ఆంబా
ఆంబా = మామిడిపండు ఆంబే
ఆంబే = మామిడిపండ్లు

2. పుల్లింగ శబ్దములు 'ఆ' కారాంతములుగ నున్నపుడు తప్ప మరి ఏ అచ్చు అంతమందున్నను మార్పు జెందవు.

వృక్ష
వృక్ష = చెట్టు, చెట్లు (చెట్టులు)

కవి
కవి = కవి, కవులు

సాధు
సాధు = సాధువు, సాధులు

1 'ఆ' కారాంత బంధుత్వవాచక పుల్లింగ శబ్దములు బహువచనమందు మార్పు జెందవు.

ఉదా : మేనమామ, మేనమామలు

కాకా పెత్తండ్రి, పెత్తండ్రులు

2 ములాగా (బాలుడు) ములే (బాలురు) అను మారున

స్త్రీలింగము—

3. స్త్రీలింగ ఏకవచన శబ్దములన్ని వంటె 'ఆ' ప్రత్యయమును చేర్చినే బహువచనములగును.

ఉదా : గాయ గాయా
గాయ్ = అవు గాయా = అవులు

మాఱ మాఱా
మాఱ్ = హారము మాఱా = హారములు

లేఖణి లేఖణ్యా
లేఖణి = కలము లేఖణియా = కలములు

కాఠి కాఠా
కాఠి = కొయ్య కాఠా = కొయ్యలు

సుఝి సుయా
సుఝి = సూది సుయా = సూదులు

స్త్రీలింగశబ్ద చివరన 'ఇ' యున్నచో దానిని 'య' చేసి బహువచన ప్రత్యయము 'ఆ' చేర్చవలెను.

ఉదా : 1. లేఖణి + ఆ > లేఖణ + ఇ + ఆ > లేఖణ + య + ఆ > లేఖణ + యా > లేఖణ్యా

2. సుఝి + ఆయ్ > సు + ఆ > సుయా

సాస్వ		సాస్వా, సాసవా
సాసూ	అత్త	సాస్వా, సాసవా అత్తులు
వా		వాఱ్ఱవా, వాఱ్ఱవా
వాళూ	ఇసుక	వాళ్ళా, వాళవా ఇసుకులు
బాయ్కో		బాయ్కా
బాయ్కో	అడది	బాయ్కా అడదులు
కాని ములాగి (బాలిక) బహువచనములో 'మూలీ' (బాలికలు) అను మారును.		

4. కాని అ, ఇ, ఓ, క, క కారాంత స్త్రీలింగ సంస్కృత శబ్దములు బహువచనములందు మారువు.

	కలా	
ఉదా :	కలా	కళ, కళలు
	నారి	
	నారి	అడది, అడదులు
	భాషా	
	భాషా	భాష, భాషలు
	ధేను	
	ధేను	అవు, అవులు

బహువచన ప్రత్యయముందు 'క', 'య' కాని 'అయ' కాని అను మారును

ఉదా : సాస్ + ఆ > సాస + క + ఆ > సాస + వ + ఆ > సాస + వా = సాస్వా

లేక : సాస + ఆ > సాస + క + ఆ > సాస + అవ + ఆ > సాస + అవా = సాసవా

నపుంసక లింగము—

5. నపుంసక లింగమున బహువచన ప్రత్యయము 'ఇ' (ఎ) అగును.

ఉదా :	ఘర	ఘరే
	ఘర్ = ఇల్లు	ఘరే = ఇండ్లు
	మూల	మూలె
	మూల్ = పువ్వు	మూలె = పువ్వులు
	మోతీ	మోత్యే
	మోతీ = ముత్యము	మోత్యే = ముత్యములు
	మూల్	మూలె
	మూల్ = బిడ్డ	మూలె = బిడ్డలు
	ఆంశ	ఆంశవే
	ఆంశ = చింపు	ఆంశవే = చింపులు

1. బహువచన ప్రత్యయమును 'ఇ' (ఎ) ముందు 'క', 'క' క్రమముగా

'య' వ (ఆవ) అను మారును

ఉదా: 1. మోతీ + ఇ > మోత + క + ఇ > మోత + వ + ఇ > మోత్య + ఇ = మోత్యే

2. ఆంశ + ఇ > ఆంశ + క + ఇ > ఆంశ + వ + ఇ > ఆంశవ + ఇ = ఆంశవే లేక ఆంశ + అవ + ఇ = ఆంశవే

2. 'ఇ' కారాంత నపుంసకలింగ శబ్దములో 'ఇ' ఎల్లప్పుడు హ్రస్వముగా ఉచ్చరింపబడును. దానిని చక్కగ జ్ఞాపకములో పట్టుకొనవలెను.

విభక్తి ప్రత్యయములు

विभक्ति प्रत्यय — విభక్తి ప్రత్యయ

విభక్తులు	మూలార్థం	విభక్తి ప్రత్యయములు	తెలుగులో
ద్వితీయా	స, లా (నా)		
	స, లా (నా)	ని, ను	
తృతీయా	నే, (నీ)		
	నే (నీ)	తో, చేత	
చతుర్థి	స, లా (నా)		
	స, లా (నా)	కి, కు, కొఱకు, కై	
పంచమి	ऊन, हून, पासून		
	ఊన్, హూన్, పాసూన్	నుండి, వలన, కంటె	
షష్ఠి	चा, ची, चे (चे, च्या, ची)		
	చా, చి, చే (చే, చ్యా, చి)	యొక్క	
సప్తమి	ई, आत		
	ఈ, ఆత్	లో	

- 1 నా, నీ ను ప్రత్యయములు బహువచనములో ఇవయోగింపబడును,
- 2 షష్ఠివిభక్తి ప్రత్యయములు చా, చీ, చే - చే, చ్యా, చీ వీని ప్రయోగమెల్లప్పుడును వాని తరువాత వచ్చు నామవాచకముయొక్క లింగ వచనములను అనుసరించి ఉండును

విభక్తి ప్రత్యయ పూర్వము శబ్దముల మాటంటము

శబ్దములు వికృతములు ప్రత్యయముతో

పులింగము:

अ	मनुष्य	मनुष्या	मनुष्याला = మనుష్యునికి
आ	घोडा	घोड़्या	घोड़्याला = గుఱ్ఱమునకు
इ	कवि	कवी	कवीला = కవికి
ई	शिपाई	शिपाया	शिपायाला = సిపాయినికి
उ	गुरु	गुरू	गुरूला = గురువునకు
ऊ	चाकू	चाक्या	चाक्याला = కత్తినికి

స్త్రీలింగము:

अ	माळ	माळा	माळांला = హారమునకు
आ	शाळा	शाळे	शाळेला = బడికి
इ	आकृति	आकृती	आकृतीला = అకృతికి
ई	नदी	नदी (नद्या)	नदीला = నదికి

సపుంసకలింగము:

अ	घर	घरा	घरांला = ఇంటికి
ई	मोती	मोत्या	मोत्याला = ముత్యముకు

- 1 ఏకవచన వికృత రూపమునకు అనుస్వారము ' ' చేర్చి పిదప పౌభక్తి ప్రత్యయములు చేర్చుకొనవలెను

ఏకవచనము

బహువచనము

मनुष्याचा

मनुष्यांचा

मनुष्याहून

मनुष्यांहून

- 2 కొన్ని ఆకారాంత స్త్రీలింగ శబ్దములు బహువచనములో ఈకారాంత మగును,

गाय-गायी, बहीण-बहीणी

బాలునికి

మలాలా — ములాలా

రామాలా పాहतో.
 రామాలా పాహతో రాముని చూస్తాను.
 రమెలా హాక మార.
 ర నేలూ హాక్ మార్ రమేను పిలుపు.
 తో పత్ర వాచతో.
 తో పత్ర వాచతో వాడు జాబు చదువుతాడు.
 శ్యామాస పుస్తక దే.
 శ్యామాస పుస్తక్ దే శ్యామునుకు పుస్తక విమ్ము.
 తే శాఖెలా జాతాత.
 తే శాఖెలా జాతాత వారు బడికి పోతారు.
 ములాలా మారు నకా.
 ములాలా మారూ నకా బిడ్డలను కొట్టకండి.
 హే పుస్తక వాచ నకా.
 హే పుస్తక్ వాచూ నకా ఈ పుస్తకమును చదువకండి

1. ద్వితీయా విభక్తి చతుర్విధముల ప్రత్యయములు ఒకటే. అవి స, తా
2. 'నా' బహువచనములో వచ్చును.
3. తా, స సాధారణముగా ప్రాణివాచకములకే చేర్చబడును, అప్రాణి వాచకములకు సాధారణముగా చేర్చబడను,

పత్ర వాచతో, కలె జాతాత

బాలునితో

మలాలా — ములాలా

చాక్కునే ఆంబా చీర.
 చాక్కునే ఆంబా చీర్ కత్తితో మామిడిపండును నఱుకు.
 లెఖణిని పత్ర లిహీ.
 లెఖణిని పత్ర లిహీ కలములో జాబు వ్రాయు.
 కాఠీనే మారు నకా.
 కాఠీనే మారూ నకా కాయ్యతో కొట్టకండి.
 చమచానే తూప్ వాడ్.
 చమచానే తూప్ వాడ్ గరిటెతో నెయ్యి పోయు.
 జాడణిని కిలీ జాడ.
 జాడణిని కిలీ జాడ్ చిపురుతో గదిను చిమ్ము.
 డొంబాని పాహిలొ.
 డొంబాని పాహిలో కన్నులతో చూచితిని.
 హతానే కరూ నకోస్.
 హతానే కరూ నకోస్ చెయ్యితో చేయకు.
 త్యా రీతిని సాంగ.
 త్యా రీతిని సాంగ్ ఆ విధముగా చెప్పు.

(తృతీయా విభక్తి ప్రత్యయము—నె

1 'నీ' (తో) బహువచనములో వచ్చును

2 'నె' నపునకవలనె ప్రాస్యమగును, 'నె' నె

బాలునినుంది

మలాహన్ - ములాహాన్

తో ధరాతన యేతో.
 తో ఘరాతన యేతో వాడు ఇంటినుండి వచ్చుతాడు
 హీ దిల్లీహన్ ఆలీ.
 హీ దిల్లీహాన్ అలీ అమె ఢిల్లీనుండి వచ్చెను.
 ధోజ్వాహన్ పడతో.
 ధోజ్వాహాన్ పడతో గుట్టమునుండి పడుతాడు.
 శాజెత్ న ధరాలా జాతో.
 శాజేత్ న ఘరాలా జాతో బడినుండి ఇంటికి పోతాడు.
 హాతాతన లెఖణి పడతే.
 హాతాతన లేఖణి పడతే బెయ్యినుండి కలము
 పడుతుంది.
 నాగపూరాహన్ దూర్ ఆహే.
 నాగపూరాహాన్ దూర్ ఆహే
 నాగపుర్ నుండి దూరంగా వుంది.
 రామాహన్ తో లహాన్ ఆహే.
 రామాహాన్ తో లహాన్ ఆహే
 రామునితో వాడు చిన్నవాడు.

పంచమి విభక్తులు = ఉన (ఆత + ఉన), ఖన, పాన

1 నామపదము + సప్తమి విభక్తి + ఉన = పంచమి విభక్తి

ఘర + ఆత + ఉన = ధరాతన = ఇంటినుండి

2 'ఉన' అను పంచమి విభక్తి ముందు సప్తమి విభక్తి వచ్చును

బాలునియొక్క

మలాచా - ములాచా

రామాచా ములాగా.
 రామాచా ముల్ గా రాముని బాలుడు.
 రామాచే ములాగే.
 రామాచే ముల్ గే రాముని బాలురు.
 రామాచ్యా ములాగా.
 రామాచ్యా ములాలా రాముని బాలునికి.
 రామాచీ ములాగీ.
 రామాచీ ముల్ గీ రాముని బాలిక.
 రామాచ్యా ములీ.
 రామాచ్యా ములీ రాముని బాలికలు.
 రామాచ్యా ములీలా.
 రామాచ్యా ములీలా రాముని బాలికను.
 రామాచే పుస్తక.
 రామాచే పుస్తక్ రాముని పుస్తకము.
 రామాచీ పుస్తకే.
 రామాచీ పుస్తక్ రామాచీ పుస్తకములు.
 రామాచ్యా పుస్తకాచా.
 రామాచ్యా పుస్తకాచా రాముని పుస్తకముయొక్క.

गायीच्या वासरास.

गाय्याच्या वासरास अणुनियेक्क दूढनु.

विद्याथ्याची बही.

विद्यार्थ्याची बही विद्यार्थील नोట్టు पुस्तकములు.

रेडिओंची किंमत:

रेडिओंची किंमత్ रेडियोయొక్క వెల.

मुलींची शाळा.

ములీంచి శాळा బాలికల బడి.

1 ప్రివిభక్తి ప్రత్యయము చా, చీ, చె — చె, చ्या, చీ

2 వాని తరువాత వచ్చు నామవాచకముయొక్క లింగ వచనములను అనుసరించి ఉండును.

ఏకవచనము

బహువచనము

పుల్లింగము — చా

స్త్రి లింగము చీ

నపుంసక లింగము చె

చె

చ్యా

చీ

रामाचा मुलगा

रामाची मुलगी

रामाचे घर

रामाचे मुलगे

रामाच्या मुली

रामाची घरे

3 విభక్తి ప్రత్యయాంత నామవాచకముందు ప్రివిభక్తి ప్రత్యయములు చ్యా అను మారును.

रामाच्या मुलाला

रामाच्या मुलीला

रामाच्या घरात

रामाच्या मुलांना

रामाच्या मुलीं

रामाच्या घरांत

బాలునిలో

मुलात — मुलात

तो घरात आहे.

తో ఘరాత్ ఆహే

వాడు ఇంటిలో ఉన్నాడు.

ते घरांत आहेत.

తే ఘరాత్ ఆహేత్

వారు ఇంట్లో ఉన్నారు.

राजारात मिळते.

బాజారాత్ మిళ్ తే

బజారులో దొరకుంతుంది.

बादली विहारीत सोड.

బాదలీ విహారిత్ సోడ్

చేదను బావిలో విడుచు.

पक्षी घरट्यांत राहतात.

పక్షి ఘర్ట్యాంత రాహతాత్ పక్షులు గూడులలో

ఉండున్నవి.

तो गावात नाही.

తో గావాత్ నాహీ

వాడు గ్రామములో లేదు.

कोंकणात पाऊस पडतो.

కోంకణాత్ పాఊస్ పడేతో కొంకణములో వర్షము

కురియుతుంది.

रस्त्यात उभे राहू नका.

రస్త్యాత్ ఉభే రాహూ నకా దారిలో నిలువకండి.

मनात ठेवा.

మనాత్ తేవా

మనసులో పెట్టుకొను.

మంచి బాలుడు

చాంగలా ములగా — చాంగ్లా ముల్ గా

సుందర ములగా.	అందమైన బాలుడు
సుందర్ ముల్ గా	
సుందర ములగి.	అందమైన బాలిక.
సుందర్ ముల్ గీ	
సుందర ఘర.	అందమైన ఇల్లు.
సుందర్ ఘర్	
చాంగలా ములగా.	మంచి బాలుడు.
చాంగలా ముల్ గా	
చాంగలి ములగి.	మంచి బాలిక.
చాంగలి ముల్ గీ	
చాంగలే ఘర.	మంచి ఇల్లు
చాంగలె ఘర్	
చాంగలి ఘరె.	మంచి ఇండ్లు
చాంగలి ఘరె	
చాంగలయా ఘరాత.	మంచి ఇంటిలో
చాంగల్యా ఘరాత్	
కాఝయా ఘోఝావర.	నలుపైన గుఱ్ఱముపై.
కాఝ్యా ఘోఝావర్	

చేయును

కరీల — కరీల్

మీ కరీన్.	నేను చేయుదును.
మీ కరీన్	
తూ కరీశీల్.	నీవు చేయుదువు.
తూ కరీశీల్	
తొ కరీల్.	నాడు చేయును
తో కరీల్	
ఆమ్హీ కరు.	మేము చేయుదుము.
ఆంహీ కరూ	
తుమ్హీ కరాల.	మీరు చేయుదురు.
ఓంహీ కరాల్	
తే కరతీల్.	వారు చేయుదురు.
తే కరతీల్	
తో బసేల్.	వాడు కూర్చొనును.
తో బసేల్	

భవిష్యత్ కాల ప్రత్యయములు :

	ఏకవచనము	బహువచనము
ఉత్తమ పురుష	ఇన్, ఎన్	ऊ
మధ్యమ	శీల్,	आल
అన్య	ईल, एल	तील
2. అకారాంత అకర్మక ధాతువంట	एन, एल	అను ప్రత్యయములు వచ్చును.
3. భవిష్యత్ కాలములో లింగ భేదములు కాదు.		

వచ్చెను

అలా - అలా

మీ ఘరి ఆలో.
మీ ఘరి ఆలో

నేను ఇంటికి వచ్చెను.

తూ కా ఆలాస్
తూ కా ఆలాస్

నీవు ఎందుకు వచ్చితివి ?

తో కోట గేలా ?
తో కోట గేలా

వాడు ఎక్కడకి వెళ్లెను.

కూబా శాఖెలా గేలీ.
కూబా శాఖెలా గేలీ

ఉంబా బడికి వెళ్లెను.

आईला ते मिळले.
अहंला ते मिळले

తల్లికి అది దొరకెను.

ते मुलगे झोंपले.
ते मुलगे झोंपले

ఆ బాలురు నిద్రించిరి.

आम्ही जेवलो.
आम्ही జేవ్లో

మేము భోజనం చేపితిమి.

భూతకాలప్రత్యయములు :

	ఏకవచనము	
	పు.లి. ప్రి.లి. న.లి.	
ఉత్తమ పురుషుడు	లో లే లే	
మధ్యమ " "	ల.స ల.స లే.స	
అన్య " "	లా లీ లే	

	బహువచనము	
	పు.లి. ప్రి.లి. న.లి.	
లో లో లో		
లా.త లా.త లా.త		
లే ల్యా లా		

చేసెను

కేలా - కేలా

రామూనే ధోడా పాహిలా.
రామూనే ధోడా పాహిలా

రాముడు గుఱ్ఱమును చూసెను.

రామూనే ధోడె పాహిలే.
రామూనే ధోడె పాహిలే

రాముడు గుఱ్ఱములను చూసెను.

రామూనే ధోడీ పాహిలీ.
రామూనే ధోడీ పాహిలీ

రాముడు ఆడ గుఱ్ఱమును చూసెను

రామూనే ధోడ్యా పాహిల్యా.
రామూనే ధోడ్యా పాహిల్యా

రాముడు ఆడ గుఱ్ఱములను చూసెను.

సీతేనే చిత్ర పాహిలే.
సీతేనే చిత్ర పాహిలే

సీత పటము చూసెను.

उमेने कविता लिहिली.
ఉమేనే కవితా లిహిలీ

ఉమ పద్యము వ్రాసెను.

त्याने आंबा खाल्ला.
త్యానే ఆంబా ఖాల్లా

వాడు మామిడి పండు తినెను.

रघूने कुत्राला मारिले:

रघूनान् कुत्राला मारिले रघूनु कुक्कुनि कौत्तुनु.

मांजरीने दूध सांडले.

मांजरीने दूध सांडले पिळ्ळि पालु पडगोत्तुनु.

हरीने मला फळे दिली.

हरीने मला फळे दिली हरी नाकु पण्डु ఇచ్చెनु.

मी कादंबरी वाचली.

मी कादंबरी वाचली. నేను నవలకథ చెదిరితిని.

मी त्या बाईला पाहिले.

मी त्या बाईला पाहिले. నేను ఆ అడవిని చూసితిని.

భూతకాల — సకర్మక క్రియ :

1. సకర్మక క్రియయొక్క కర్తకు భూతకాలములో ఎల్లప్పుడు నే (నే) ప్రత్యయము వచ్చును. ఉదా : రామూనే పాహిలా
2. కర్తతో (నే) (నే) కలియటవలన క్రియ, కర్మను అనుసరించి దాని యొక్క లింగము, వచనములకు తీగినట్లుమారును.

ఉదా : రామూనే ఘోడా పాహిలా

రామూనే ఘోడె పాహిలే

రామూనే ఘోడి పాహిలీ

3. వాక్యములో కర్మ రాకుండిన, కర్మతో 'లా' 'స' కాని 'నా' కాని వచ్చిన క్రియ దానిని అనుసరించక ప్రథమ పురుష పుల్లింగ ఏకవచనములో నుండును. ఉదా : రామూనే బాईలా పాహిలే

ఉన్నాడు - ఉండెను - ఉండును

आहे — होता — असेल — आहे — होत — असता

వ. కాలము :

मी आहे.

मी आहे.

నేను ఉన్నాడు.

तू आहेस.

తూ ఆహేస్

నీవు ఉన్నావు.

तो आहे.

తో ఆహే

వాడు ఉన్నాడు.

आम्ही आहो.

అంహీ ఆహో

మేము ఉన్నాము.

तुम्ही आहांत.

తుంహీ ఆహాంత్

మీరు ఉన్నారు.

ते आहेत.

తె ఆహేత్

వారు ఉన్నారు.

భూ. కాలము :

मी हीतो.

మీ హోతో

నేను ఉంటిని.

तू होतास.

తూ హోతాస్

నీవు ఉంటివి.

तो होता.

తో హోతా

వాడు ఉండెను.

आम्ही होतो.
 अम्ही पळोतां मेषुं छंतीमि.
 तुम्ही हीता.
 तुम्ही पळोतां मीरुं छंतीरि.
 ते होते.
 ते पळोते वारुं छंतीरि.

భవిష్యత్ కాలము :

मी असेन.
 मी असेन नేनुं छंदुनु.
 तू असशील.
 तू असशील नीवुं छंदुवु.
 तो असेल.
 तो असेल वारुं छंदुनु.
 आम्ही असू.
 आम्ही असा मेषुं छंदुमु.
 तुम्ही असा.
 तुम्ही अपाळ मीरुं छंदुरु.
 ते असतील.
 ते असतील वारुं छंदुरु.

భూతకాలములో లింగభేదమున్నది.

ప్ర.లి. : మీ होती, तू होतीस, ती होती, त्या होत्या

न.लि. : ते होते, ती होती

లేదు - లేకుండును - లేకుండును

नाही - नव्हता - नसेल — नाही - नव्हता - नसेल

ప. కాలము

मी नाही
 मी नाही नేनु లేదు (లేకున్నాను)
 तू नाहीस
 तू नाహీస్ నీవు లేదు (లేకున్నావు)
 तो नाही
 तो नाही వాడు లేదు (లేకున్నాడు)
 आम्ही नाही
 అమ్మీ నాహీ మేము లేవు (లేకున్నాము)
 तुम्ही नाही
 తుమ్మీ నాహీ మీరు లేవు (లేకున్నారు)
 ते नाहित
 తె నాహిత్ వారు లేవు (లేకున్నారు)

భూ. కాలము

मी नव्हतो
 మీ నవ్హతో నేను లేకుంటివి.
 तू नव्हतास
 తూ నవ్హతాస్ నీవు లేకుంటివి
 तो नव्हता
 తో నవ్హతా వాడు లేకుండెను.

చేయుట లేదు - చేయను - చేయలేదు

करत नाही — करणार नाही — केला नाही

రంజనా వాచత నాహీ.	రంజనా చదువుటలేదు.
రంజనా వాచత్ నాహీ	
तो येत नाही.	
తో యేత్ నాహీ	వాడు వచ్చుట లేదు.
तिला शोभत नाही.	
తిలా శోభత్ నాహీ	అమెను అందమగుట లేదు
मी गेलो नाही	
మీ గేలా నాహీ	నేను వెళ్లలేదు.
भाऊ आला नाही.	
భాఁజి అలా నాహీ	సోదరుడు వచ్చలేదు.
हे फळ खाल्ले नाही.	
హే ఫళ్ ఖాల్లె నాహీ	ఈ పండును తినలేదు.
तुला देणारा नाही.	
తులా డేణార్ నాహీ	నీకు ఇచ్చను.

1. ధాతువు + త + నాహీ = వ్యతిరేకార్థ వర్తమానకాలము
ఉదా : कर + त + नाही = करत नाही — చేయుటలేదు.
2. ధాతువు + ణార్ + నాహీ = వ్యతిరేకార్థ భవిష్యత్ కాలము
ఉదా : कर + णार + नाही = करणार नाही — చేయను
3. భూతకాలక్రియ + నాహీ = వ్యతిరేకార్థ భూతకాలము
ఉదా : केला + नाही = केला नाही — చేయలేదు

విభక్తి ప్రత్యయాంత సర్వనామములు

मी	आम्ही
మీ = నేను	అంహీ = మేము
मला	आम्हाला
మలా = నన్ను, నాకు	అంహాలా = మమ్ము, మాకు
माझ्याशी	आम्हाशी
మార్ఘ్యాశీ = నాతో	అంహాశీ = మాతో
माझ्याहून	आम्हाहून
మార్ఘ్యాహూన్ = నాకంటె	అమహ్యాహూన్ = మాకంటె
माझा	आमचा
మార్ఘా = నా, నాయొక్క	అమచా = మా, మాయొక్క
माझ्यात	आमच्यात
మార్ఘ్యాత్ = నాయందు	అమచ్యాత్ = మాయందు
तू	तुम्ही
తూ = నీవు	తుంహీ = మీరు
तुला	तुम्हाला
తులా = నిన్ను, నీకు	తుంహాలా = మిమ్ము, మీకు
तुझ्याशी	तुमच्याशी
తుర్ఘ్యాశీ = నీతో	తుమచ్యాశీ = మీతో
तुझ्याहून	तुमच्याहून
తుర్ఘ్యాహూన్ = నీకంటె	తుమచ్యాహూన్ = మీకంటె
तुझा	तुमचा
తుర్ఘా = నీ, నీయొక్క	తుమ్చా = మీ, మీయొక్క
तुझ्यात	तुमच्यात
తుర్ఘ్యాత్ = నీయందు	తుమచ్యాత్ = మీయందు

నాకు

మలా — మలా

हे त्याला दे.

హే త్యాలా దే

ఇది వానికి ఇమ్మ

माझे फणी आहे.

మాజ్ఘే ఫణీ ఆహే

నా దువ్వెన.

तिच्याहून नसेल.

తిచ్చాహూన్ నసేల్

అమెకంటె లేదుండును.

त्याच्याशी का भांडतेस ?

త్యాచ్యాశీ కా భాండతేస్ ? వానితో ఎందుకు జగడ

మాడుతావు ?

आपल्यांना काय पाहिजे ?

ఆపల్యానా కాయ్ పాహిజే తమకు ఏమి కావలయును?

मी चित्रपट पाहिले.

మీ చిత్రపట్ పాహిలే

నేను సినేమా చూచితిని

त्याने काय खाल्ले ?

తానె కాయ్ ఖాల్లే

వాడు ఏమి తినెను

तिला जरा हाक मारा.

తిలా జరా హాక్ మారా

కొంచం అమెను పిలుచుము

त्यांना प्रणाम करा.

త్యానా ప్రణామ్ కరా

వారికి నమస్కారం చేయుము

हे आम्हाला नको.

హే ఆంహాలా నకో

ఇది మాకు వద్దు

तुला काय पाहिजे ?

తులా కాయ్ పాహిజే ?

నీకేమి కావలయును ?

माझ्याशी बोलू सकोस

మార్ఝాశీ బోలు నకోస్

నాచేత పలుకకు

त्याने सांगितले.

త్యానె సాంగితలే

అమె చెప్పెను.

हा माझा मुलगा आहे.

హా మార్ఝా ముల్గా ఆహే

వాడు నా కుమారుడు

आमच्यांत भेद नाही.

అమచ్యాంత్ భేద్ నాహి

మా యందు వ్యత్యాసము

లేదు.

तो माझ्याहून लहान आहे.

తో మార్ఝాహూన్ లహాన్ ఆహే

వాడునాతో చిన్నవాడు.

तिच्या घरात आहे.

తిచ్చా ఘరాత్ ఆహే

అమెయొక్క ఇంటిలో ఉన్నది.

त्यांनी काय खेळले ?

త్యాంనీ కాయ్ ఖేళలే

వారు ఏమి ఆడిరి ?

तो, ते

తో, తే = వాడు, అది

त्याला

త్యాలా = వానికి, దానిని

त्याच्याशी

త్యాచ్యాశీ = వానితో

त्याच्याहून

త్యాచ్యాహూన్ = వానినుండి

त्याचा

త్యాచా = వానియొక్క

त्याच्यात

త్యాచ్యాత్ = వానియందు

ते, ती

తే, తీ = వారు, అవి

त्यांना

తా(వా) = వారికి

त्यांच्याशी

త్యాంచ్యాశీ = వారితో

त्यांच्याहून

త్యాంచ్యాహూన్ = వారినుండి

त्यांचा

త్యాంచా = వారియొక్క

त्यांच्यात

త్యాంచ్యాత్ = వారియందు

ती

తి = ఆమె

तिला

తిలా = ఆమెను

तिच्याशी

తిచ్యాశీ = ఆమెతో

तिच्याहून

తిచ్యాహూన్ = ఆమెకంటె

तिचा

తిచా + ఆమెయొక్క

तिच्यात

తిచ్యాత్ = ఆమెయందు

భూతకాల సకర్మకీయను కర్త రూపములో

मी > मीं, तू > तूं तो, ते > त्याने, आम्ही > आम्हीं,

तुम्ही > तुम्हीं, ते, त्या, ती > त्यांनी అను మారుపు.

చేయుచూ ఉన్నాడు — చేయుచూ ఉండును —

చేయుచూ ఉండెను

करत आहे — करत असेल — करत होता

मी वाचत आहे.

మీ వాచత్ ఆహే

నేను చతువుచూ ఉన్నాను.

मुलगे खेळत आहेत.

ముల్ గే ఖేళత్ ఆహేత్

బాలురు ఆడుచూ ఉన్నారు

मुली गात आहेत.

ములీ గాత్ ఆహేత్

బాలికలు పాడుచూ ఉన్నారు

तो खात होता.

తో ఖాత్ హోతా

వాడు తినచూ ఉండెను

कपडे शिवत होत्या.

కపడే శీవత్ హోత్యా

బట్టు కడుగుచూ ఉండిరి.

ते येत असतील.

తే యేత్ అసతీల్

వారు వచ్చుచూ ఉందురు.

आम्ही लिहीत नसू.

ఆమ్హీ లిహీత్ నసూ

మేము వ్రాయుచూ ఉండలేదు

ధాతువు + త + సహాయక క్రియ = తాత్కాలిక కాలములు

ఉదా : कर + त + आहे = करत आहे — తాత్కాలిక వర్తమానకాలము

कर + त + असेल = करत असेल — .. భవిష్యత్ కాలము

कर + त + होता = करत होता — .. భూతకాలము

మరియు - లేక - కాని - కాబట్టి

आणि — किंवा — पण — म्हणून

राम आणि श्याम. राम् अणि श्याम्	రాముడు శ్యాముడు.
मधु, इन्दु व माला. మధు, ఇందు వ మాళా	మధు, ఇందు మరియు మాళ.
चहा किंवा काफी. చహా కింవా కాఫీ	టీ లేక కాఫీ.
तो गरीब आहे. తో గరిబ్ ఆహే	వాడు దరిద్రుడు
पण चांगला आहे. పణ్ చాంగలా ఆహే	కాని మంచివాడు.
मला ताप आहे. మలా తాప్ ఆహే	నాకు జ్వరము
म्हणून घरी हि आहे. మ్హణూన్ ఘరీ హి ఆహే	కాబట్టి ఇంటిలోనే ఉన్నాను
जेव्हा येतो, तेव्हा देतो. జెవ్హ యేతో తెవ్హ దేతో	ఒప్పునప్పుడు ఇచ్చుతాను
जर पैसा हवा, तर कर. జర్ పేసా హవా, తర కర్	ఉప్పు కావలయునచో చేయు

ఇంటి పైన

घरावर

वर వర్	పైన	घरावर ఘరావర్	ఇంటి పైన
बाहेर బాహేర్	వెలుపల	घराबाहेर ఘరాబాహేర్	ఇంటి వెలుపల
जवळ జవళ్	వద్ద	बाबाजवळ బాబాజవళ్	తండ్రి వద్ద
कडे కడె	వైపు	दक्षिणेकडे దక్షిణె కడె	దక్షిణ వైపు
समोर సహోర్	ఎదుట	त्याच्या समोर త్యాచ్యా సమోర్	వాని ఎదుట
संग సంగ	వెంట	आईसंग ఆఈసంగ	తల్లి వెంట
मागे మాగె	వెనుక	शाळे मगे శాళే మాగ్	బడికి వెనుక

1. నామవాచకము + ఆ/ఐ + అప్రయము

घर + आ + जवळ = घरा जवळ

सीता + ए + जवळ = सीते जवळ

2. సంస్కృతము + చ్యా + అప్రయము

ती + च्या + जवळ = त्याच्या जवळ

చేసి - చేయటకు

కరున - కరాలా

యేత్రే యేకన జా.

యేథే యేఊన్ జా

చచ్చటకు వచ్చి పో

హే కామ కరున యే.

హే కామ్ కరూన్ యే

ఈ పని చేసి రా.

మరాఠీ శికాలా జాతో.

మరాఠీ శికాలా జాతో

మరాఠీ నేర్చుకొనుటకు
పోతాను.

ఖేలా బోలన జా.

ఖేళాలా బోలూన్ జా

ఆడుటకు చెప్పి పో.

ఖాలే దేఖన చలా.

ఖాల దేఖూన్ చలా

క్రింద చూసికోను వెళ్లుము.

దృఢ పిఠన నీజ.

దూఢ్ పిఠూన్ నీజ్

పాలు త్రాగి నిండించు.

ఖాతా ఖాతా హస్త నకా.

ఖాతా ఖాతా హస్తా నకా తినుతూ తినుతూ నవ్వుకుడి.

బోలతా బోలతా లిహా.

బోల్ తా బోల్ తా లిహా

పలుకుతూ పలుకుతూ
వ్రాయుము.

కృపంతములు : 1. ధాతువు + కన ఉదా: యేకన, జాకన, కరున

2. ధాతువు + ఆ + లా ఉదా: ఖేలా, బోలాలా

3. ధాతువు + తా ఉదా: ఖాతా ఖాతా, బోలతా బోలతా

చేసియున్నాడు - చేసియుండెను - చేసియుండును

కేలా आहे - కేలా असेल - केली होता

तो आला आहे.

తో ఆలా ఆహే

వాడు వచ్చియున్నాడు.

तो आला असेल.

తో ఆలా అసేల్

వాడు వచ్చియుండును.

तो आला होता.

తో ఆలా హోతా

వాడు వచ్చియుండెను.

तू गेला आहेस.

తూ గేలా ఆహేస్

నీవు వెళ్లియున్నాడు.

तू गेला असशील.

తూ గేలా అసశీల్

నీవు వెళ్లియుందువు.

तू गेला होतास.

తూ గేలా హోతాస్

నీవు వెళ్లెయుంటివి.

त्याने केला आहे.

త్యానె కేలా ఆహే

వాడు చేసియున్నాడు.

मी वाचले आहे.

మీ వాచలె ఆహే

నేను చదివియున్నాడు

आम्ही घोडी पाहिली होती.

అంహీ ఘోడి పాహిలి హోతీ

మేము అడగుజమును చూసి యుండెము.

ములే గెలీ ఆహేత.
 ములే గేలీ ఆహేత్ పిల్లులు వెళ్ళియున్నాడు.
 నాటక పాడిలే ఆహేస.
 నాటక్ పాహిలె ఆహేస్ నాటకమును చూసియున్నాడు
 తో చాంగలా రూలా అసేల్.
 తో చాంగలా రూలా అసేల్ వాడు మంచి అయియుండును
 హే పత్ర వాచలే ఆహే.
 హే పత్ర వాచలే ఆహే ఈ జాబును చదివియున్నాను
 తూ బస్లా హోతాస.
 తూ బస్లా హోతాస్ నీవు కూర్చొనియుంటివి
 తీ ఘరీ ఆలీ హోతీ.
 తీ ఘరీ ఆలీ హోతీ ఆమె ఇంటికి వచ్చి యుండెను
 తే థక్లే ఆహేత.
 తే థక్లే ఆహేత్ వారు అలసియున్నారు
 గాయా ఆల్యా ఆహేత.
 గాయా ఆల్యా ఆహేత్ ఆవులు వచ్చియున్నవి

1. భూ. కాలక్రియ + వ.కాల సహాయకక్రియ = అసన్న భూతకాలము
కెలా + ఆహే = కెలా ఆహే
2. భూ. కాల క్రియ + భ.కాల సహాయకక్రియ = సందిగ్ధ భూతకాలము
కెలా + హోతా = కెలా హోతా
3. భూ. కాల క్రియ + భూ. కాల సహాయకక్రియ = పూర్ణ భూతకాలము
కెలా + అఖేల = కెలా అఖేల

ఐదవ భాగము

పాంచవా భాగ

కొన్ని ఉపయోగమైన వాక్యాలు

काही उपयोगी वाक्य

राम राम हो .	నమస్కారమండి.
मी सांगू .	నేను మాట్లాడనా ?
कुणाला माहित ?	ఎవరెరుగను ?
असे झाले तर.	ఇట్లయినచో.
भरोसा करू नको .	నమ్మకొనియుండవద్దు.
मला कळते.	నాకు తెలియును.
तुम्हीच ना ?	మీరే గదా ?
आहे की नाही ?	ఉన్నదా లేదా ?
जातोस की नाही ?	వెళ్ళెదరా లేదా ?
ते आतापर्यन्त आले नाही ?	వారింకను రాలేదు ?
तुम्ही ही येता का ?	మీరుగూడ వచ్చెదరా ?
हेच बर आहे.	ఇదియే సరి.
आपली ओळख ?	మీ పరిచయము ?
म्हणजे काय ?	తర్వాత ఏమి ?
छान झाले.	బాగుపడును .

मराठी महाराष्ट्रात बोलतात.

महाराष्ट्र पश्चिम भारतातील एक राज्य आहे. त्याचा उत्तरेस गुजरात व मध्यप्रदेश आहेत. दक्षिणेस मैसूर आणि पूर्वेस आंध्रप्रदेश ही राज्ये आहेत. सहाद्रीने महाराष्ट्राचे दोन भाग केले आहेत. पश्चिमेकडे कोंकण आणि पूर्वेकडे देश, विदर्भ व मराठवाडा आहेत.

महाराष्ट्रात मुंबई, पुणे, नागपुर, सांगली, कोल्हापुर इत्यादि शहरे आहेत. महाराष्ट्राची राजधानी मुंबई आहे. पंढरपुर, पैठण. आळंदी, देहू, तुळजापुर, शिरडी आदि पुण्यक्षेत्र आहेत.

ज्ञानेश्वर, नामदेव, तुकाराम, एकनाथ, रामदास, मुक्ता बाई, जना बाई आदि महामत्त येथे जन्मले.

ह्यांच्या वांग्मयानी मराठी भाषा संमृद्ध झाली आहे. छत्रपति शिवार्जाचे नाव कोणाला माहित नाही? त्यांनी धर्माचे रक्षण आणि स्वराज्याचे स्थापण केली. टिळक, गोखले, वीर सावरकर, विनोबा भावे आदि महापुरुष ही येथेच जन्मले आहेत.

మహారాష్ట్రములో మరాఠీ పలుకుతారు.

మహారాష్ట్రము పడమర భారతములోవున్న ఒక రాజ్యము. దానికి ఉత్తరములో గుజరాత, మధ్యప్రదేశము న్నవి. దక్షిణములో మైసూరు, తూర్పులో ఆంధ్రప్రదేశ్ మను రాజ్యములు వున్నవి. సహ్యాద్రి మహారాష్ట్రమును రెండు భాగములందు విభంచి యున్నది. పడమర ప్రక్క కొంకణము, తూర్పు ప్రక్క దేశ, విదర్భ, మరాఠవాడా ఉన్నవి.

మహారాష్ట్రములో బంబాయి. పుణే, నాగపూర్, సాంగలి, కొల్హాపూరాది నగరములు ఉన్నవి. మహారాష్ట్ర మునీయొక్క రాజధాని బంబాయి. పంఢరపూర్, పైఠన్, ఆళందీ, దేహూ, తుళజాపూర్, శిరడియాది పవిత్రమైన క్షేత్రములు ఉన్నవి.

జ్ఞానేశ్వర్, నామదేవ్, తుకారాం, ఏకనాథ్, సమర్థ రామదాస్, ముక్తా బాయి, జనా బాయి యాది మహా భక్తులు ఇక్కడ పుట్టిరి.

వానిని సాహిత్యములలో మరాఠి భాష సమృద్ధి అయియున్నది. చిత్రపతి శివాజీని పేరు ఎవరికి తెలియ లేదు? వారు ధర్మరక్షణము, స్వరాజ్యస్థాపనము చేసిరి. టిళక్, గోఖలే, వీర సావర్కర, వినోబా భావే అది మహా పురుషులు గూడా ఇక్కడనే పుట్టియున్నారు.

पत्र

१०८, तोपै वेंकटाचल मुदली स्ट्रीट
तिरुवल्लीकेणी,
मद्रास-६००००५
ता. ११—९—१९७८

व्यवस्थापक,
बाम्बे बुक सेंटर,
चर्नी रोड,
मुम्बई यांस.

सा. न. वि. वि.

मला खाली लिहिलेली पुस्तके पाहिजे, त्याकरिता
आपण वरे दिलेल्या माझ्या पत्त्या वर लवकर व्ही. पी. पी. ने
ही पुस्तके पाठवावे, ही विनंती.

तसेच आपल्या कडे असलेल्या पुस्तकांची सूची हि पाठवावे
कळावे.

१. बाल भारती - पुस्तक तीसरे.
२. सुबोध मराठी व्याकरण
६. बाल - गोष्टी

आपला,

पी. नागराजन

सा. न. वि. वि. = साष्टांग नमस्कार विनंति विशेष

108, తోపై వెంకటాచల ముదలి స్ట్రీట్,
తిరువల్లికేణీ,
మద్రాసు-600005.
తేది : 11—9—1978

నిర్వాహకుడు,
బాంబే బుక్ సెంటర్,
చర్నీ రోడ్డు,
బంబాయి వారికి.

సా. న. వి. వి.

నాకు క్రింద వ్రాయబడిన పుస్తకాలు కావాలి, కాబట్టి
తమరు పైన ఇవ్వబడిన నా చిరునామాకు వి. పి. పి.
ద్వారా త్వరగా పంపచేయునట్లు. కోరుతున్నాను.

కూడనే మీవద్ద ఉండున్న పుస్తకముల జాబితా కూడ
పంపివేయుము.

1. బాలభారతీ — పుస్తక మూడవ
2. సుబోధ మరాఠీ వ్యాకరణ
3. బాల గోష్ఠి

మీ యొక్క

పి. నాగరాజన్

१७, हेलाख रोड,
लक्ष्मीनारायण पुरम्,
उदयमण्डलम-६४३००१.
ता. १२, सप्तम्बर, १९७८

व्यवस्थापक,
'नवनीत' मराठी,
नवनीत प्रकाशन लिमिटेड,
ताडदेव,
मुंबई-४०००३४ यांस

सा. न. वि. वि.

मी नवनीत मासिकाची एक वर्षाची वर्गणी रु. २४ (रुपये चौविस मात्र) मनि आर्डराने आज पाठविली आहे. मनि आर्डर रसीदाचे नम्बर ३३७१ आहे. या महिनातूनच नवनीत पाठवावे, ही विनंती.

आपला,
एल. राघवर्न

17, హెర్లాఫ్ రోడు,
లక్ష్మీనారాయణపురం
ఉదయమండలం-643001
తేది: 12, సెప్టెంబర్, 1978

నిర్వాహకుడు,
'నవనీత్' మరాఠీ
నవనీత్ ప్రకాశన్ లిమిటెడ్,
తాడదేవ,
బంబాయి-400034 వారికి.

సా. న. వి. వి.

నేను నవనీత మాస పత్రికకొరకు ఒక సంవత్సర చంఠా రూ. 24/- (ఇరవై నాలుగు రూపాలు మాత్రం) మనియార్డర్ ద్వారా నేడు పంపియున్నాను. మనియార్డర్ రసీదు నెం. 3371. ఈ నెలనుండి దయచేసి నవనీత పత్రికను పంపుము.

మీ యొక్క
ఎల్. రాఘవన్

‘విద్యా నివాస’
 శివాజీ నగర
 పుणे

తా. 6 సప్తంబర్, 1978

ప్రియ మిత్రవర్య సుధీర జోషీ యాంస

సా. న. వి. వి.

आज सकाळी माझे बाबा आणि आई येथे आले. ते दोन दिवस येथेच राहून नंतर शिरडीला जाणार. त्याकरिता मला पन्नास रुपये पाहिजे. कृपा करून या मागसा कडे देऊन पाठवावे.

आज संध्याकाळी मी तिकडे येणार नाही, उद्या सकाळीच मी आपल्या घरी येतो, कळावे.

आपला मित्र,
 रा. अप्पा राव.

విద్యా నివాస
 శివాజీ నగర్,
 పుణె.

తేది : 6 సెప్టెంబర్, 1978

ప్రియమైన మిత్రుడు సుధీర జోషీ వారికి

సా. న. వి. వి.

నేడు ఉదయము నా తల్లి తండ్రులు ఇచ్చట వచ్చిరి. వారు రెండు దినములు ఇక్కడనే ఉండుకోని తర్వాత ఇరడకి వెళ్ళుదురు. యిదువలన నాకు ఇరవై ఐదు రూపాయలు కావలెను. దయచేసి ఈ మనిషితో ఇచ్చి పంపుము.

నేడు సాయంత్రము నేను అచ్చటకు వచ్చుటకు వీలు లేదు. రేపు ఉదయము మీ ఇంటికి తప్పక వస్తాను.

మీ స్నేహితుడు
 రా. అప్పారావు.

व्यवस्थापक,
विदर्भ फॅटिलैजर्स लिमिटेड,
धमतोली, -
नागपुर यांस

सा. न. वि. वि.

मी आपल्या डोक्याच्या आग्रेशा साठी गुंवईला जाणार आहे. त्याकरिता जून २ तारीखातून जून १६ तारीख पर्यंत पंधरा दिवसाची सुट्टी हवी. परत येउन कामात जमताना डाक्टराची मेडिकल सर्टिफिकेट आणतो, ही विनंती.

माझ्या विनंतीचा सहानुभूति पूर्वक विचार होईल अशी आशा आहे. तसदीबद्दल क्षमा असावी.

‘अपर्णा’

१६, टिळक मार्ग, नागपूर.

ता. नोव्हेंबर ७, १९७७

आपला नम्र,

सदाशिवराव

टैपिस्ट

निर्वाहक
विदर्भ फॅटिलैजर्स लिमिटेड
धमतोली,
नागपूर वारि.

सा. न. वि. वि.

नेंनु ना कन्नु अपरेशन् कोळकु बन्नाय्कि पोवलिनी ऊण्डुवलिनी जून् २ व तेंदि मेळदलु जून् १६ व तेंदि वळकु पदुनैदु दिनलकु नेळविम्मुनि वेंदु कोनुचुन्नानु. मरल पनीलो वच्चि चेरुनपुळु व्हेदुगुनि मेळिकल् सर्टिफिकेट् तीसिकोनि वच्चैदनु.

ना विनयम्मुनु सहानुभूति पुरव्वम्मुगा विचारिंपबळुननु नम्मुकम्मुन्नुदि.

कृतज्ञता

‘अपर्णा’

१६, टिळक मार्ग

नागपूर

तेंदि : नवंबर ७, १९७७

— ९

मी विनयम्मुन

सदाशिव राव

टैपिस्ट

१२१, माधव राव मार्ग
गोखले नोका
रत्नागिरी.
ता. १२-८-१९७८

तीर्थस्वरूप मामा यांस,

कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती विशेष.

आपण पाठविलेली 'सितार' काल येऊन जमली.
खरोखरच ही एका छान नजराणा आहे. या संसारी असलेल्या
सगळ्याच वस्तुवात ही एकच मला हवी होती.

प्रसिद्ध सितार वादक सैयद अली खान यानी आज
सकाळी घरी आले होते. त्यानी सितार पाहून ही फार चांगली
आहे, नाद हि मधुर आहे असे सांगितले. आजपासून ते मला
शिकवून देतात.

आपण नोव्हेंबरात येथे येणारं हे वाचून मला फार
आनंद वाटते. मी तेव्हा आपणास वाजवून दाखवितो।

कळावे. लोभ असावा ही विनंती.

आपला,
आज्ञाधारक
सुरेश

121, మాధవ రావు మార్గము,
గోఖలే నోకా,
రత్నాగిరి.

తేది : 12-7-1978

తీర్థ స్వరూపమైన మేన మామవారికి

విశేషమైన వినయముతో సాష్టాంగ నమస్కారం చేసి
వ్రాస్తాను.

మీరు పంపిన సితార్ నిన్నటి దినము చేరింది. నిజం
గానే ఇది ఒక అందమైన బహుమానము. ఈ భువిలోని
యున్ని అన్న వస్తువులలోను దానినే నేను కోరి ఉంటిని.

ప్రసిద్ధమైన సితార్ వాద్యకుడు సైయద్ అలీ ఖాన్
గారు నేడు ఉదయము ఇంటికి వచ్చియుండిరి. వారు
సితారును చూసి ఇది చాలబాగుగ ఉన్నది, నాదము
కూడా మధురముగా ఉన్నది అను చెప్పిరి, ఈ దినము
నుండి వారు నాకు నేర్పిస్తున్నారు.

మీరు నవంబరిలోని ఇచ్చటకి రాబోవు చున్నారను
చదువి నాకు అత్యంత ఆనందమగు చున్నది. నేను
అప్పుడు మీకు సితార్ వాయిించి చూపుస్తాను.

కృతజ్ఞతతో

మీ ఆజ్ఞాధారకుడు,
సురే

पहा कोण आले आहेत

मोहन : राम राम हो !

सदाशिव : कौण ? हो तुम्ही, नमस्कार ! या, आत या.

मो. येतो, बहीण मृणा कुठे ?

स. आत स्वयंपाकघरी काम करत आहे. बसा ना ?

मं. तुम्ही ही बसा ना ?

स. बसतो, मृणा ! अग मृणा, येथे बघ कोण आले आहेत म्हणून.

मृ. हो मोहन भाऊ ! कसे आहेस ? घरी आई-बाबा सगळे सौख्याने आहेत ना ? घे, हे सरबत पी.

मो. सगळे जन सौख्याने आहेत. काय रांधत आहेस ?

मृ. तुला काय पाहिजे, सांग ना ?

मो. मला काय ही नको, मी आताच मुम्बईला जाणार.

मृ. काय ! खरे म्हणतोस ? कशाला ?

मो. मित्राचे लग्न आहे उद्या. गाडीला वेळ होतो.

मृ. काय येवडात निघलास ?

मं. होय मृणा, बरे सदाशिव मी जातो.

చూడెవరు వచ్చియున్నారని

మోహన : నమస్కారమండి !

సదాశివ : ఎవరు ? ఓ మీరు ! నమస్కారమండి ! రమ్మ

మో : వస్తాను, చెల్లెలు మృణ ఎక్కడ ?

స : లోపలలో వండగదియందు పని చేయుచున్నది. కూర్చొనుము.

మో : మీరుగూడా కూర్చొనుము

స : కూర్చుందును, మృణా ! ఏ మృణా, ఇక్కడ చూడెవరు వచ్చియున్నారని.

మృణ : ఓ మోహనన్న ! ఎట్లున్నావు ? ఇంటిలోని తల్లి తండ్రీయందఱు సౌఖ్యముగా ఉన్నారా ? తీసికొను, ఈ షరబత్తు త్రాగు.

మో : అందఱు సౌఖ్యముగా ఉన్నారు. ఏమి వంట చేయుచున్నావు.

మృ : మి కేమి కావాలి ! చెప్పు

మో : నా కేమియూ వద్దు, నేనిప్పుడే బంబాయికి పోతాను

మృ : ఏమి ! నిజముగా పలుకుతావా ? ఎందుకు ?

మో : స్నేహితుని పెండ్లి రేపటికి యున్నది. బండికి ఆలస్యమగు చున్నది.

మృ : ఇంత శీఘ్రముగా బయలుదేరుతావా ?

మో : అవును మృణా, సరి సదాశివుడు నేను పోతాను.

- तुझे नाव काय ?
- माझे नाव श्रीकांत आहे.
- तुझ्या वडीलांचे नाव काय ?
- माझ्या वडीलांचे नाव श्रीधर पंत आहे.
- ते काय करतात.
- ते शिंपी आहेत, त्यांचे आपले दुकान आहे.
- दुकान कुठे आहे ?
- दुकान सोमवार पेठ्यात आहे.
- तू काय करतोस ?
- मी शाळेत वाचतो.
- कोणत्या वर्गात वाचतो.
- मी आठव्या वर्गात वाचतो.
- शाळेत तुला काय काय शिकवितात ?
- मला मराठी, हिन्दी, इंग्लिश, विज्ञान, गणित इत्यादि शिकवितात.
- तुला शिंपीचे काम आवडते का ?
- मला फार आवडते, हे अमचे हा कुलधंधा आहे.
- तुला शिवाला येते का ?
- येते, मी रोज सार्यकाळी वडीलाबरोबर बसून शिवतो.
- खरोखरच तू शहाणा मुलगा आहेस.

कोण

- तुम्ही कोण आहा ? तुम्हाला काय पाहिजे ?
- मी रघुनाथाचे मित्र आहे. नाव गोपीचन्द.
- कोण रघुनाथ. दीनानाथाचा मुलगा ?
- होय, त्याने मला तुमच्या कडे पाठाविले आहे.
- आत येऊन बसा. तुम्ही काय करता ?
- मी बी. एस. सी. चा. विद्यार्थी आहे.
- पहिल्या वर्षाच्या वर्गात वाचता का ?
- होय. मला तुमच्या काही पोथ्या हव्या आहेत.
- तुमचे कोणते विषय आहे ?
- बयालजि, केमिस्ट्री आणि गणित
- गणित माझा विषय नव्हता.
- गणिताच्या पोथ्या माझ्या कडे आहेत. मला बयालजि आणि केमिस्ट्रीच्या पोथ्या मात्र हव्या.
- केमिस्ट्रीच्या काही पोथ्या माझ्या मित्राकडे दिल्या आहेत.
- ज्या पोथ्या असतात त्या मात्र मला द्या ।
- अवश्य देतो. आज सायंकाळी या. काढून ठेवतो.
- किती रुपये लागेल ?
- रुपयाची गोष्ट नको, वाचून परतून द्या, मी बुक बँक तयार करत आहे, त्याकरिता मला पोथ्या पाहिजे ।
- बरे सायंकाळी बुक बँक साठी मी ही पोथ्या आणतो ।

ಎವರು ?

- ಮೀರೆವರು ? ಮೀಕೆಮಿ ಕಾವಾಲಿ ?
- ನೆನು ರಘುನಾಥುನಿ ಮಿತ್ರಃಡು. ಪೆರು ಗೊಪಿಚಂದ.
- ಎವರು ರಘುನಾಥುಡು ? ದಿನಾನಾಥುನಿ ಪುತ್ರಃಡು ?
- ಅವುನು, ವಾರುನನ್ನು ಮೆವದ್ಧ ಪಂಪಿಯುನ್ನಾರು.
- ಲೊಪಲಕಿ ವದ್ಧಿ ಕುರ್ಪೊನುಮು. ಮೀರೆಮಿ ಚೆಪಾವು ?
- ನೆನು ಬಿ. ಎಸ್. ಸಿ. ನಿಯೊಕ್ಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಡು.
- ಮೊದಲಿ ತರಗತಿಯಂದು ವದುವುಸ್ತಾರಾ ?
- ಅವುನು, ಮಿ ಕೊನ್ನಿ ಪುಸ್ತಕಾಲು ನಾಕು ಕಾವಾಲಿ.
- ಮಿಯೊಕ್ಕ ವಿಷಯಮೆಮಿ ?
- ಬಯಾಲಜಿ, ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಗಣಿತಮು.
- ಗಣಿತಮು ನಾ ವಿಷಯಂ ಕಾದು.
- ಗಣಿತಮುಯೊಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಾಲು ನಾವದ್ಧ ಂನ್ನವಿ.
- ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿಯೊಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಾಲನು ನಾ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಇದ್ಧಿ ಯುನ್ನಾನು.
- ಂಡು ಪುಸ್ತಕಾಲುಮಾತ್ರಂ ನಾಕಿಮು.
- ತಪ್ಪಕ ಇದ್ಧೆದನು. ನೆಡು ಸಾಯಂತ್ರಂ ಎತ್ತಿಪೆಠ್ಠೆದನು.
- ಎನ್ನಿ ರೂಪಾಯಲಗುನು ?
- ರೂಪಾಯಲ ಪಲುಕು ವದ್ಧು. ವದಿವಿವುರಲಇಮು ನೆನಾಕ ಬುಕ್ ಬೆಂಕ್ ತಯಾರು ಚೆಯುಮುನ್ನಾನು, ಕಾಬಬ್ಬಿ (ನಾಕು) ಪುಸ್ತಕಾಲು ಕಾವಾಲಿ.
- ಸರಿ, ಸಾಯಂತ್ರಂ ಂಸ್ತಾನು. ಬುಕ್ ಬೆಂಕ್ ಕೊಱಕು ಕೊಂಠ ಪುಸ್ತಕಾಲು ತೆಸ್ತಾನು.

- అరే పోరా ! కా రడతొస ?
- మలా మాస్టరానీ ధరాలా పాఠవూన టాకలే.
- కా ? తు కాయ కేలాస ?
- మీ హిశెబ బరోబర కేలే నాహీ మ్హణూన.
- కా బరోబర కేలా నాహిస ?
- మలా హిశెబ కరాలా యేదీనా, మలా శిక్కున...
- ధరీ ఆదీ-బాబా ఆహేత నా ?
- ఆహేత, పణ త్యానా హిశెబ కరాలా కळेనా.
- తులా వాచణె ఆవడతే కా ?
- ఘర ఆవడతే, పణ శిక్కున దేణార కోణ ?
- తుజ్జె ధర కుటె ఆహే ?
- సదాశివ ఆఱితి ఆహే.
- తీ ఇతేచ బాజూలా ఆహే. తేయే బఘ తేచ మాజ్జె ధర ఆహే.
రోజ సన్ఘ్యాకాఱి యే. మీ శిక్కున దేతో.
- పణ రుపయే పుష్కల లాగెల నా ?
- రుపయే గిపయే కాయ లాగెనా . శ్రద్ధాచ హవీ.
- పణ మాస్టరానా కోణ సమజావీల ?
- తుజ్జా మాస్టర కోణ ఆహే ?
- జ్ఞానేశ్వర పన్త.
- ఆ, త్యాలా మీ సమజావూన బరే కరతో.

- ఓయి బిడ్డ ! ఎందుకు ఏడ్చు చున్నావు ?
- నన్ను అధ్యాపకుడు ఇంటికి పంపివేసెను.
- ఎందుకు ? నీవేమి చేసితివి ?
- నేను గణితమును సరిగా చేయలేదని.
- ఎందుకు సరిగా చేయలేదు ?
- ఇంటిలో తల్లి తండ్రిలు ఉన్నారుగదా ?
- ఉన్నారు. కానివారికి గణితం చేయుటకు తెలియదు.
- నీకు చదువుటకు అశయోనా ?
- మిక్కిలి అశ, కాని నేర్పించువారెవరు ?
- నీ ఇల్లు ఎచ్చట ఉన్నది ?
- సదాశివ పీఠిలోనున్నది.
- అది ఇక్కడనే దగ్గరగావున్నది. అక్కడ చూడు. అదే నా ఇల్లు. ప్రతిదినం సాయంత్రం వచ్చే నేను నేర్పించుతాను.
- కాని, ఎక్కువ రూపాయలు అగునుగదా ?
- రూపాయలు కాదు, శ్రద్ధ మాత్రం కావాలి.
- కాని అధ్యాపకునిగా ఎవరిని తెలిపించెదరు ?
- ని అధ్యాపకుడెవరు ?
- జ్ఞానేశ్వర పంతులు.
- ఓ...నేను తెలిపించి సరి చేయుదును.

पुष्कळ त्रास दिला

- घरात कोण आहेत?
- तुम्ही कोण? कोण पाहिजे?
- मी विजयवाडाहून आलो आहे. मला अप्पाराव यांचे ठिकाणा कळले पाहिजे.
- कोण अप्पाराव? येथे दोघे आहेत: तुमच्या कडे पत्ता आहे का?
- नाही, आळीचे नाव मात्र कळेल.
- काय नाव?
- काका साहेबांची आळी.
- काका साहेबांची आळी तर, हीच आहे पण घराचे नम्बर?
- नम्बर कळना.
- अप्पाराव तुला काय लागतात?
- ते माझे मामा आहेत.
- ते येथे काय करत आहेत?
- यथे कवे कालेजात प्रोफेसर आहेत.
- ओ, ओळखले बघ, तेथे उजवी कडे ११०८ नम्बरचा वाडा आहे. तेथेच बरे राहतात.
- आपणास मी पुष्कळ त्रास दिला आहे.
- आसे काय नाही राम राम.

मिस्त्रीली कष्टपेष्टीतिनि

- ఇంటిలో ఎవరున్నారు?
- మీరెవరు? ఎవరు కావలయును?
- నేను విజయవాడనుండి వచ్చియున్నాను. నాకు అప్పారావు గారునియొక్క నివాసమును తెలియ పరచుము
- ఎవరు అప్పారావు? ఇచ్చట ఇద్దరు ఉన్నారు. మివద్ద చిరునామా ఉన్నదా?
- లేదు, వీడియొక్క పెరుమాత్రం తెలుసును
- పేరేమి?
- కాకా సాహబుని వీడి.
- కాకా సాహబుని వీడియైనచో ఇదియో. ఇంటి నంబరు
- నంబరు తెలియ లేదు.
- అప్పారావు మీకేమి అగుతారు?
- వారు నాకు మేన మామగారు.
- వారిచ్చట ఏమి చేయుచున్నారు?
- ఇచ్చట కర్వే కాలేజీలో ప్రొఫెసరు.
- ఓ...గుర్తించితిని, చూడుము, అక్కడ కుడి ప్రక్కలో 1108 నంబరువాడనున్నది. అక్కడనే పైన నివసించు చున్నారు.
- నేను తమకు మిస్త్రిలి కష్టపెట్టితిని.
- ఓక కష్టము లేదు, నమస్కారమండి.

శ్రేజారీణ

- కాయ శీలా, కాయ పాహ్తెస ? పుणे आवडते का ?
- फार आवडते, बेंगळूर साखराच आहे. येथे जवळ दूकान आहे का ?
- तुला काय पाहिजे ?
- मला मिरे, जिरे आणि साखर पाहिजे.
- मिरे, जिरे तर मी देते. साखर किती पाहिजे.
- दोन किलो पाहिजे.
- मी नोकराला पाठविते. तू रुपये आणि पोते आण, अरे शंकर येथे जरा ये.
- काय आहे, म्हणा तर.
- ही श्रैजारीण मामीला साखर पाहिजे. तू लवकर घेऊन ये.
- तुला दूध कोण देतो ?
- गंगा बाई देते.
- ते छान आहे का ?
- नाही ग. तू कोणा कडे घेतेश ?
- मी दूधाच्या डिपोत.
- दूध छान आहे का ?
- फार छान आहे, महीनाचे काडे घेऊन टाक.
- उद्या मी त्यांना पाठविते.
- बघ. शंकर साखर घेऊन येतो.

ప్రక్కయింటియామె

- ఏమి శీలా, ఏమి చుస్తావు ? పుణా పట్టిందా ?
- మిక్కిలి పట్టుతుంది. బెంగళూరువలె ఉన్నది. ప్రక్కగా అంగడి ఉన్నదా ?
- మీకేమి కావాలి ?
- నాకు మిరియాలు, జిలకర్ర, పంచదార కావాలి.
- మిరియాలు, జిలకర్ర నేనిస్తాను. పంచదార ఎంత కావాలి ?
- రెండు కిలోలు.
- నేను పనివానిని పంపించుతాను. డబ్బు సంచి తీసు
- కొని రా. ఓ శంకర్ ఇక్కడ కొంచెం రా.
- ఏమిటి ? పలుకుము.
- ఈ ప్రక్కయింటియామెకు పంచదార కావాలి. నీవు శీఘ్రంగా తీసుకోని రా.
- నీకు పాలు ఎవరు పోయించున్నారు ?
- అ పాలు బాగుగా ఉన్నదా ?
- లేదు, నీ వెవరి వద్ద కొనుచున్నావు ?
- నేను పాలుడిపొ నుండి కొనుచున్నాను.
- పాలు బాగుగా ఉన్నదా ?
- చాల బాగుగా ఉన్నది, నెల కార్డు తీసుకో.
- రెప్పటికి వారిని పంపించుతాను.
- చూడు, శంకర్ పంచదారను తీసుకొని వచ్చాడు.

रेल्वे स्टेशन

- ड्रायवर, रेल्वे स्टेशनला चल.
- बरे, कोणत्या गाडीला जानार तुम्ही ?
- दिल्ली एक्सप्रेसला, दहा मिनिटेच आहेत.
- आज दोन तास उशीराने गाडी येणार आहे.
- काय दोन तास उशीराने ? कारण काय ?
- एक वेडा माणूस गाडीच्या खाले सापडून मेला, म्हणून ऐकनात आले. स्टेशन आले.
- सत्यनारायण तू जरा कौंटरात जाऊन गाडी केव्हा येणार म्हणून तपासी घेऊन ये।
- साहेब, सगळे डागे खाले ठेविले आहेत. बघून घ्या.
- भाड काय झाले.
- तीन रुपये — ऐशी पैसे.
- ड्रायवर, घे ये रुपये — काय तपासी घेऊन आलास काय ?
- होय बाबा, गाडी दाह तासालाच येणार.
- बरे, तू डाके बघ, या पूर्वी वेगळी गाडी आहे काय म्हणून तपासून येतो.
- दहा तासाच्या पूर्वी वेगळी गाडी आहे काय ?
- कोठे जायला पाहिजे.
- दिल्ली ला.
- तर वेस्टर्न मैलात जा.

रైल्वे स्टेशन

- ड्रायवर, रైल्वे स्टेशनला पो.
- सरनंदा, ఏ బండికి పోవలెను ?
- డిల్లీ ఎక్స్‌ప్రెస్, పది నిమిషములుగా యున్నది.
- అయితే ఈ దినం 2 గంటల సేపు ఆలస్యముగా వస్తుంది.
- ఏమి, 2 గంటల సేపు ఆలస్యమా, ఎందుకు ?
- ఒక పిచ్చివాడు బండికింద పడి చనిపోయాడని వినితిని. స్టేషన్ వచ్చెను.
- సత్యనారాయణ బండి ఎప్పుడు వచ్చునని నీవు టికెట్ రూంకు పోయి తెలుసుకొని రా !
- అయ్యా, సామానులన్ని దింపివేస్తినీ సరిచూసుకోండి.
- బాడుగ ఎంత అయ్యింది ?
- మూడు రూపాయల నలభై పైసలు.
- డ్రయ్‌వర్ ఇదిగో డబ్బు తీసుకో. బాబు విచారించినావా ?
- బండి పది గంటలకు వచ్చునని చెప్పారు.
- దీనికి ముందు బండి ఏదైన ఉన్నదా యని విచారించుకొని వస్తాను.
- అయ్యా పది గంటలకు ముందు ఏదైన బండి ఉన్నదా ?
- మీరు ఎక్కడికి వెళ్లాలి ?
- డిల్లీకి.
- అట్లయితే వెస్టర్న్ మెయిలుకు వెళ్ళండి.

काय खातोस

- आजचे स्पेशल काय आहे ?
- गोडात चम्पाकळी, रसगुल्ला, व मोतीचूर आहेत.
- कुमार, तुला काय पाहिजे ?
- तू काय घेतोस की तेच पुरे.
- चम्पाकळी आण.
- तिखट काय आणू ?
- मला फार भूक लागली आहे. पूरी आण.
- गोडा नन्दर दहीवड खाऊ. त्यानन्त पुर्या खाऊ.
- आणि काय तरी हवे काय ?
- काय नको, पुरे. तुला हवे तर मागून घे.
- नको, पोट भरून गेले, आज रात्री काय ही खायाला ह्याच नाही.
- चाह तरी घेशील ना ?
- अवश्य घेईन.
- आता आम्ही जायाच काय !
- बरे, बघ बिल आणत आहे.

ఏమి భుజించెదవు

- ఈ దినం స్పెషల్ ఏముంది ?
- మిఠాయిలో చంపాకలీ, రసగుల్లా, మోతిచూర్.
- ఉన్నవి.
- కుమార్ నీకేమి కావాలి ?
- నీవేమి తీసుకొంటావో అదే చాలు.
- చంపాకలీ తెమ్మను.
- కారంలో ఏమి తెమ్మంటారు ?
- నాకు ఎక్కువ అకలిగా ఉంది. పూరీలు తెమ్మను.
- తీపుకు తర్వాత పెరుగు వడ తిందాం. ఆ తరువాత పూరీలు తిందాం.
- వేరే ఏమైనా కావాలేనా ?
- లేదు, చాలు. నీకు కావలసి ఉంటే తెచ్చుకో.
- నా కడుపు నిండిపోయింది. ఈ రోజు రాత్రికి ఏమి భుజించను.
- టీ నైన త్రాగుతువు గదా ?
- తప్పకుండా త్రాగెదను.
- ఇప్పుడు మనం వెళ్లెదమా ?
- మంచిది ! ఇదిగో బిల్లు చెల్లించి వచ్చెదను.

अरे हमाल

यात्री : हमाल ! अरे हमाल !

हमाल : जी साहेब, किती डागे आहेत साहेब ?

या : पांच आहेत.

ह : कुठे आहेत ?

या : पहा, ही दोन पाट्या, येथे खाले दोन ट्रंक आणि ते विस्तार.

ह : कुठे जायाचे साहेब ?

या : स्टेशनच्या बाहेर. तुम्हा नम्बर किती ?

ह : अष्टावीस..., आता चला.

(स्टेशनच्या बाहेर येऊन)

ह : साहेब कुठे चलावयाचे आहे ?

या : सोमवार पेठ, डाकघराच्या शेजारी, काय घेणार ?

ह : पाच रुपये.

या : पाच रुपये ? तर मी टाकसी करून जाईन.

ह : नाही साहेब, गरिबाला दोन पैसे द्या. मला ते घर माहित आहे. आदी घरी नेऊन सोडतो मला साडे चार रुपये द्या.

या : अरे, मुंबईहून पुण्यापर्यंत पाच रुपये पडले आणि स्टेशनानातून गावात जावयाला साडे चार रुपये ?

६ कुली

यत्रात्रिकुण्डु : कुली, ६ कुली

कुली : अय्या, एन्ही बरुवुलु ఉన్నవి ?

యా : ఐదు ఉన్నవి.

కులి : ఎక్కడ ఉన్నది ?

యా : చూడు, ఈ రెండు గంపలు, అక్కడ రెండు పెట్టెలు, అదొక పరుపు.

కులి : ఎక్కడికి పోవలెను అయ్యా ?

యా : స్టేషనుకు బయట, నీ నెంబరు ఎన్ని ?

కులి : ఇరవై ఎనిమిది...నడవండి.

(స్టేషనుకు బయట వచ్చి)

కులి : అయ్యా, ఎక్కడికి ఎత్తు కొనిపోయి చేర్చవలెను?

యా : సోమ్వార్ పేట తపాలాఫీసు ప్రక్కన. ఎంత తీస్తువు ?

కులి : ఐదు రూపాయలు.

యా : ఐదు రూపాయలా ! అట్లయినచో నేను టాక్సీ పట్టి వెళ్ళెదను.

కులి : లేదయ్యా, పేదకు రెండు పైసలు ఇవ్వండి. నాకు ఆ ఇల్లు తెలుసును. మొదట ఇంటికి పిలుచుకొని పోయి వదిలేదను. నాలుగున్నర రూపాయలు ఇచ్చెండి.

యా : బంబాయి నుండి పూణాకు ఐదు రూపాయలు అయినది, స్టేషను నుండి ఊరిలోపలకు పోను నాలుగున్నర రూపాయలా ?

(टांगेवाले येत्यात)

टांगावाला : साहेब, तुम्हाला कुठे सोडावयाचे ?

दूसरा टां : सांगा साहेब मी सोडून येतो.

या : किती रुपये लागेल ?

पहला टां : पाच रुपये.

या : काय पाच रुपये ?

पहला टां : महांगाई लई वाढली साहेब.

या : महांगाई काही आताच वाढली नाही.

दूसरा टां : साहेब, तुम्ही उगीच चला माझ्या टांगेत.

तुम्ही मला साडे चार रुपये द्या.

ती. टां : साहेब, मी टांगा घेऊन येतो, मला चार रुपये द्या.

कुलकर्णी : अरे पटवर्धन ! तुला मी कुठे कुठे शोधत आहे.

तू सीधे बाहेर येऊन गेलास ?

पटवर्धन(या) : माझे पत्र तुला पहचले काय ?

कु : होय, आताच सकाली पहचले; चल कार आपले आहे. हमाल, साहेबाचे डाग घेऊन कराकडे चल.

(कारामध्य डागे ठेऊन)

ह : साहेब पाच डागे ठेवली आयेत.

कु : वे तुझी कुली. बरे काय ?

या : थांब, मी देतो.

कु : तू उगीच राह.

(गुब्बु बन्दी वांढ्हु वस्तुन्नारु)

बन्दीवाडु : अय्या, मिप्पुलनु ఎక్కడికి తీసుకెళ్లివదలాలి?

రెండవ బంది : చెప్పండయ్యా నేను తీసుకెళ్లి వదులుతాను.

యా : ఎన్ని రూపాయలగును?

మొదటి బంది : ఐదు రూపాయలు.

యా : ఏమి! ఐదు రూపాయలా?

మొదటి బంది : దరలు అన్ని పెరిగి యున్నదయ్యా

యా : దరలేమి ఇప్పుడు పెరగలేదు.

రెండవ బంది : అయ్యా, మీరు గమ్మని నా బండిలో వెళ్ళండి

మీరు నాకు నాలుగున్నర రూపాయలు ఇవ్వండి.

మూడవ బంది : అయ్యా, నేను బండిని తెస్తాను. నాకు

నాలుగు రూపాయలు ఇవ్వండి.

కుల్ కర్ణి : రే పట్ వర్ దన్ ! నిన్ను నేను ఎక్కడ వెతుకు

తున్నాను. నీవు నేరుగా బయటకు వచ్చెన్దావా ?

పట్ వర్ దన్ : నా జాబు నీకు వచ్చి చేరిందా ?

కుల్ : అవును, ఇప్పుడు (పొద్దున అందినది. నడు మా

కారు ఉన్నది. కూలీ అయ్యగారి బరువులన్ని

ఎత్తుకొని కారున్న స్థలమునకు పో

(కారులో బరువులను పెట్టి)

కూ : అయ్యా, ఐదు బరువులను పెట్టి యున్నాను.

కుల్ : ఇదా నీ కూలీ, సరేనా ?

యా : ఉండు, నేను ఇస్తాను.

కుల్ : నీవు గమ్మని ఉండు.

शिवाजी हा फार शूर राजा होऊन गेला. सहाजी भोंसले यांचा तो मुलगा. शिवाजीची आई जिजाबाई.

मावळे लोक शिवाजीचे साथीदार होते. ते खूप खेळत शिवाजी राजा होई मावळे शिपाई होते.

एके दिवशीं गंगत झाली. मुलांचा खेळ ऐन रंगात आला होता. जिजाबाई बाहेर आली. तिने शिवाजीला हाक मारली—“बाळ आतां खेळ पुरे कर. काळोख पडला”

पण ऐकतो कोण ? आता मुलाला थोडी भीति दाखवावी असा तीने बेत केला. ती बोलली—“शिवा शिवा तो पहा शिपाई येत आहे. लवकर घरात चल.” पण शिवाजीला मुळीच भीति वाटली नाही तो उलट आईला बोलला—“आई, दाखव पाहू तो शिपुरडा ! या तलवारीने कापून टाकतो.”

हे ऐकून आईला फार आनंद झाला. शिवाजीचा शूरपणा तिला मनापासून आवडला.

हाच शिवा पुढे शिवाजी राजा झाला.

शिवजी ఒక గొప్ప వీరుడుగా ప్రకృతి గాంచెను. సహజి బోన్లె యొక్క కుమారుడు. శివాజి యొక్క తల్లి జిజా బాయి.

మామలు శివాజికు ప్రక్క బలముగా ఉండిరి. వారు అధికముగా అట్లాడుదురు. శివాజి రాజవును. మామలు సిపాయలవుదురు.

ఒక రోజు ఒక తమాషా జరిగింది. పిల్లల యొక్క అట ప్రవ్రముగా జరుగు చుండెను. జిజాబాయి బయటికి వచ్చెను. ఆమె శివాజిని “బిడ్డా ఇప్పుడు ఆటలను నిలుపు చీకతైనది” అని అరచెన .

అయితే వినుట ఎవరు ? ఇప్పుడు పిల్లవానికి భయము చూప వలెనని తీర్మానించెను. ఆమె “శివా, శివా, అదో చూడు సిపాయలు వస్తున్నారు, వెంటనే ఇంటిలో పలకు పో” అని చెప్పెను. అయితే శివాజికు కొంచమైన భయం కలుగలేదు. వాడు దానికి ఎదురుగా, “తల్లి చూపు చూస్తాము. ఆ శూరుడుని ఈ ఖడ్గముతో నరికి పారె స్తాను” అనెను.

దీనిని విని తల్లిగారికి మితిలేని సంతోషమైనది. శివాజి యొక్క పౌరుషము అమెయొక్క మనసుకు చాలా నచ్చినది.

ఇదే శివా కొంత కాలములో శివాజి రాజుగా అయ్యెను.

దिसतो तर मुसलमान

थोड्याच वेळात भक्त-भडंकी जमा झाली. जामिदला सफाई करताना पाहून ते आपसांत कुजबुजू लागले.

“दिसतो तर मुसलमान !”

“कोणी वेडसर दिसतो आहे !”

“नाही. चेहर्यावरून तर अगदी गरीब दिसतो आहे.”

“शेणाच्या लोभाने करतो आहे सफाई (जामिद कडे बघून). शेण नेऊ नकोस बरे का. कुठे राहतोस रे ?”

मी एक मुशाफीर आहे गरीब. शेण गोळा करून काय करू ?” देवाचे मंदीर पाहिले व येऊन बसलो. घाण पडलेली होती. विचार केला भक्त-भडंकीयेणार, धर्मात्मे येणार, त्यांच्यासमोर हो घाण नको म्हणून लागलो उचलून टाकायला.”

“पण तू तर मुसलमान आहेस ना ?”

“देव तर सर्वांचे आहे. मुसलमान हिन्दू कोणी का असेना”

“तू मानतोस ठाकुरजीना ?”

“ठाकुरजीना कोण मानणार नाही ? ज्याने जन्म दिल त्याला मानणार नाही तर कोणाला मानणार ? ,

ముహ్మదీయుడుగా ఉండును.

కొంత సేపటికంతా భక్తుల యొక్క సభ కూడెను. జామిదెను అతడు శుభ్రపరచునపుడు చూచి వాళ్ళు తమలోనె గుస, గుస అని మాట్లాడనైరి.

“చూచుటకు ముహ్మదీయుడుగా కనబడుచున్నది” చూడను ఎవరో పైత్యగాడుగా ఉండాలి”

“లేదు మూతిని చూస్తే అనేకముగా ఒక పేదవాడిగా ఉండాలి”

పేద కావలసి ఉండుట వలన శుభ్రపరచున్నాడు. కాబోలు. (జామిదు ప్రక్కగాచూచి) పేద ఎత్తుకొని పోవద్దు, తెలిసిందా ! ఎక్కడ ఉంటున్నావు ?

“నేను ఒక పేద ముహ్మదీయుడను. పేడను చేర్చి ఏమి చేయుదును? దేవునిగుడి చూచి వచ్చి కూర్చోంటిని కుప్పగా ఉండినది. భక్తులు వస్తరు, ధర్మాత్ములు వస్తరు, వారిముందు కుప్ప ఉండగూడదని తలచి పేడను ఎత్తి శుభ్రపరచ ప్రారంభించితిని”

“అయితే నీవు ముహ్మదీయుడు అవునా ?

“దేవుడు అందరికిను సొంతమైనవాడు. ముహ్మదీ యుడుగానో, హిందువుగానో ఉంటె ఏమి ?

“నీవు టాకుర్ జిని నమ్ముతావా ?”

“టాకుర్ జిని ఎవరు నమ్ముట లేదు ? మనములను శృష్టించిన అతనిని నమ్ముకపోతె వెరె ఎవరిని నమ్మెది ?

तुकाराम शिवाजी राजांच्या कालात हि होता.
नामदेवा प्रमाणे तुकारामाने हजारो अभंग केले आहेत.
त्यांच्या कवितेत औत्सुक्य व प्रेम पुष्कळ, त्यांचे बोलणे
निर्भीड व ठसण्याजोगे आहे.

भक्ति, ज्ञान, वैराग्य व नीति ह्यांवर मुख्यत्वे करून ह्यांचे अभंग आहेत, व काही आख्यानांवर ही अभंग आहेत.

భక్తి, జ్ఞానము, మైరాగ్యము, నీతి తీర్పు, వీటి నన్నింటిని ముక్యముగా గైకొని వ్రాయబడిన పాటలు. కొన్ని పాటలు కథలను పోల్చుకొని ఉండును.

आओ साई बाबा

भारत भूमि सन्त-महामानव यांची जननी आहे. येथे जितके महापुरुष अवतरले तितके अन्य देशांत नाही. अतः भारत देशाला पुण्य भूमि म्हणतात. यांत महाराष्ट्र भक्तप्रसवा आहे, येथेच ज्ञानेश्वर, नामदेव, तुकाराम, रामदास एकनाथ, चोकामेला इत्यादि महाभक्त जन्मले. ह्यांचे वांग्मयाने मराठी भाषा समृद्ध झाली आहे.

शिरडीचे साई बाबा ह्यांचे नांव सर्वत्र प्रचलित आहे. बाबा हिन्दू, फारसी व मुसलमान ह्यांचे आराध्य देवता आहे. जसे सर्व महाराष्ट्रांच्या घरी विठ्ठलाची पूजा भजने होती, तसेच शिरडी साई बाबांचे पूजा-भजने होती.

शिरडी बाबा कुठे जन्मले आणि त्यांची आईवडील कोण याची माहती नाही. ते सर्वप्रथम एका मुसलमान गृहस्थाकडील बराती बरोबर शिरडीस आले. तेथे त्यांना म्हाळसापती या नावाचा गृहस्थ भेटला, तो खण्डीवाचे देवळात गेला, तेव्हा कफनी, टोपी व आंगावर धोतर अमा पोषकांत बाबांना पाहिल्या बरोबर म्हाळसापतींनी 'आओ साई बाबा' या शब्दांनी त्यांचे स्वागत केले.

दयुचैयुंढी सौयि बाबा

भारत भूमि सन्त-महामानव यांची जननी आहे. येथे जितके महापुरुष अवतरले तितके अन्य देशांत नाही. अतः भारत देशाला पुण्य भूमि म्हणतात. यांत महाराष्ट्र भक्तप्रसवा आहे, येथेच ज्ञानेश्वर, नामदेव, तुकाराम, रामदास एकनाथ, चोकामेला इत्यादि महाभक्त जन्मले. ह्यांचे वांग्मयाने मराठी भाषा समृद्ध झाली आहे.

शिरडी बाबा कुठे जन्मले आणि त्यांची आईवडील कोण याची माहती नाही. ते सर्वप्रथम एका मुसलमान गृहस्थाकडील बराती बरोबर शिरडीस आले. तेथे त्यांना म्हाळसापती या नावाचा गृहस्थ भेटला, तो खण्डीवाचे देवळात गेला, तेव्हा कफनी, टोपी व आंगावर धोतर अमा पोषकांत बाबांना पाहिल्या बरोबर म्हाळसापतींनी 'आओ साई बाबा' या शब्दांनी त्यांचे स्वागत केले.

शिरडी बाबा कुठे जन्मले आणि त्यांची आईवडील कोण याची माहती नाही. ते सर्वप्रथम एका मुसलमान गृहस्थाकडील बराती बरोबर शिरडीस आले. तेथे त्यांना म्हाळसापती या नावाचा गृहस्थ भेटला, तो खण्डीवाचे देवळात गेला, तेव्हा कफनी, टोपी व आंगावर धोतर अमा पोषकांत बाबांना पाहिल्या बरोबर म्हाळसापतींनी 'आओ साई बाबा' या शब्दांनी त्यांचे स्वागत केले.

महाराष्ट्र भूपाळी

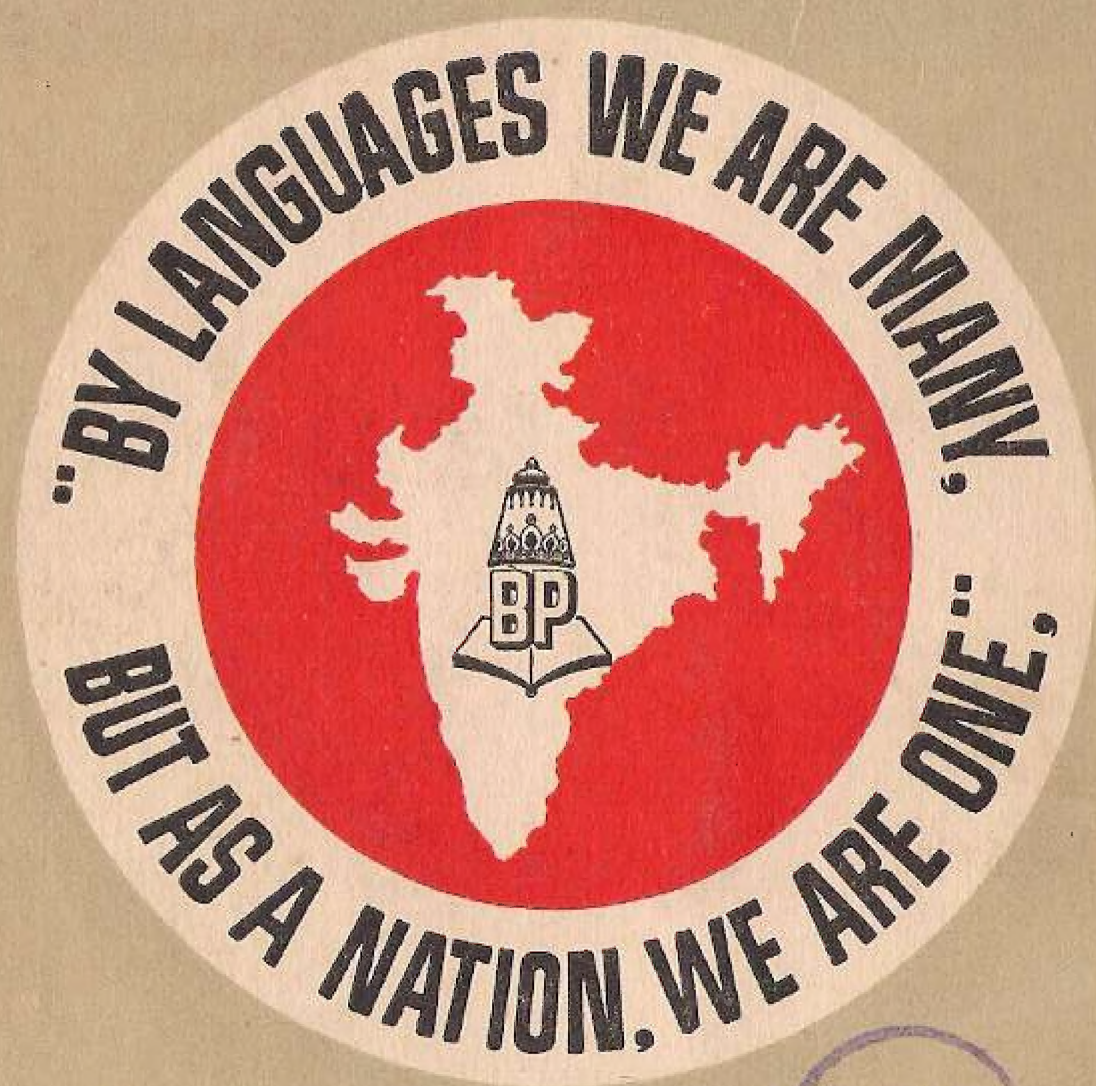
प्रभावशाली परम मंगला महाराष्ट्र देशा ।
तुला प्रभाती प्रसन्न हृदये प्रणाम परमेश ॥ ध्रु ॥

सद्याद्रीच्या सहस्रशिखरी उन्नत झालेला ।
गोदा कृष्णा भीमा ह्यांनी केलेला ।
पश्चिम सिंधु बंधु पाटिशी पूर्वोदधि जामात ।
विंध्याद्रीची उंची लक्ष्मी सातपुडा प्रांत ।

अलंकार जयाचे पैठण पंढरपुर ।
आळंदी चाफळ देहू तुळजापुर ।
की पुणे रायगड शिवनेरी सुंदर ।

रज : कणाला लावुनि भाली महाराष्ट्र देशा ।
तुला प्रभाती प्रसन्न हृदये प्रणाम परमेशा ॥

— दत्तो अप्पाजी तुळजापूरकर

B312

Balaji
Publications
Madras-600014